

استاندارد
ISO 14001:2015

ترجمه متن استاندارد
ISO 14001 : 2015

استاندارد ISO 14001:2015

پیشگفتار:

سال هاست که استانداردهای مدیریتی در زندگی حرفه ای ما شکل گرفته است و بهره گرفتن از این استانداردهای مدیریتی، یک راهکار میانبر برای طی کردن فاصله و شکاف عظیمی است که میان ما و سازمان ها و کشورهای پیشرفته، افتاده است. باید پذیرفت که بسیار فاصله داریم و تا این حقیقت تلخ تر از شوکران را نپذیریم، هرگز اتفاقی نخواهد افتاد. راه، راه درازی است اما باید باور کرد که دراز ترین راه ها نیز با نخستین گام ها آغاز می شود. در این راستا شرکت جهان اندیشان مبین تلاش خود را بر ترجمه ی کم نقص این استانداردها معطوف داشته است، ولی قطعاً مبرا از نقص نخواهد بود. موجب سپاس این جانب و همکاران است که نقایص را به بنده و همکاران یادآوری فرمایید. اعتراف می کنیم که با توجه به تغییرات روی داده در ویرایش سال ۲۰۱۵، چالش ترجمه ی استانداردها، چالشی سخت و طاقت فرسا بوده است. تلاش شده است تا حد ممکن و تا آن جا که به محتوا و مفهوم جملات آسیبی نرسد، به متن وفادار باشیم اما در برخی موارد ناچار به انتقال مفهوم بوده ایم که طبیعتاً ترجمه ی لغت به لغت، در دستور کار نبوده است. همچنین، تلاش شده است که جملات تا جای ممکن با زبان روزمره ی پارسی مطابقت داشته باشد و نیز واژگان پارسی رایج در گفتار امروزی مورد استفاده قرار گیرد. اگرچه نمی توان انتظار داشت که به دلیل سده ها حضور زبان عربی در کنار زبان پارسی و نیز واژگان انگلیسی – که گاه در معادل سازی پارسی آنها کم لطفی صورت پذیرفته یا آنقدر کُند انجام گرفته که به طور کلی معادل های پارسیشان به کار نمی روند- بسیاری از لغات که در محاورات روزمره به کار می روند عملاً عربی و یا انگلیسی است و گاه به کار بردن لغت پارسی آن در ترجمه ها ممکن است به گنگ شدن مفهوم مورد نظر دامن بزند.

برای استفاده ی آسان تر کاربران، الزامات این استاندارد همزمان با ISO9001 صورت پذیرفته است. در نسخه ISO9001 آن چه را که مشترک میان این دو استاندارد می باشد به رنگ مشکی نوشته شده و آن چه که خاص استاندارد ISO9001 می باشد به رنگ آبی نوشته شده است. پس از رجوع به استاندارد ISO9001 که پیشتر ترجمه گردیده است، کاربران با مراجعه به متون آبی رنگ این استاندارد و مراجعه به استاندارد ISO14001 می توانند تغییرات میان این دو استاندارد را بهتر درک کنند. بنابراین هرکجا که در این متن، به رنگ سبز مواجه گشتید بدین معنی است که تفاوتی هر چند در حد یک کلمه با استاندارد ISO9001 دارد. این امر مقایسه با استاندارد ISO9001 را به مراتب تسهیل می کند.

همچنین تلاش شده است کلمات مهمی را که ممکن است خوانندگان ترجمه ی دیگری از آن را در ذهن دارند ولی در ترجمه ی ما شاید به شکل دیگری ارائه شده باشد، به انگلیسی به صورت پانویس منتشر شود تا درک اشتباهی از ترجمه ی واژگان که گاه در آنها سلیقه به کار رفته است، پیش نیاید.

در نهایت آن چه که باید مورد اشاره قرار گیرد این است که این استانداردها به منظور حرکت شرکت جهان اندیشان مبین در مسیر مأموریت خود برای توسعه ی دانش مدیریت مدرن ترجمه شده است و در اختیار جامعه ی صنعتی پارسی زبان قرار می گیرد و استفاده از آن به هر شکل و برای هر منظور، اعم از تجاری، غیر تجاری، ایجاد درآمد و یا هرگونه مقصود دیگر، **قانوناً آزاد** بوده و موجب خوشحالی شرکت جهان اندیشان مبین و عوامل دست اندرکار آن است که این متن بتواند برای بخشی از جامعه ی صنعتی و خدماتی، مفید واقع گردد. از این رو متن حاضر و هرگونه استاندارد منتشر شده ی دیگر توسط شرکت جهان اندیشان مبین برای بهره برداری ساده تر، در دو فرمت PDF و Word منتشر می شود. مقصود اصلی از این حرکت، ایجاد جنبشی برای پشتیبانی از یادگیری و آموزش بخصوص برای افراد مستعد در کشور که شاید

استاندارد

ISO 14001:2015

امکان دسترسی به این منابع را ندارند، می باشد. از این رو، از شما تقاضا می شود که در راستای همه گیر شدن این حرکت، متن حاضر را در اختیار هر که نیازمند آن است قرار دهید تا بهره مند گردد.

لازم است بیافزاییم که سازمان جهانی استاندارد، سیستم مدیریت ایمنی و بهداشت شغلی OHSAS18001:2007 را به عنوان یک استاندارد بین المللی پذیرفته است و مقرر است زیر عنوان ISO45001 منتشر شود. البته پیش نویس کمیته ی فنی ISO/CD45001:2014 این استاندارد منتشر شده است که ترجمه ی آن، از طرف همکاران در شرکت آغاز شده است اما انتظار می رود تغییرات در ویرایش های بعدی مانند پیش نویس استاندارد بین المللی (ISO/DIS 45001) یا پیش نویس نهایی (ISO/FDIS 45001) یا نسخه ی نهایی (ISO 45001)، اساسی باشد. چنانچه تا زمان پایان ترجمه ی پیش نویس کمیته ی فنی، مراحل بعدی استاندارد، منتشر شد، با آنها تطبیق داده و تلاش می گردد که استاندارد در آن مرحله ترجمه شده و در اختیار قرار بگیرد، در غیر این صورت همان نسخه ی پیش نویس کمیته ی فنی، تقدیم حضور علاقمندان خواهد شد.

در پایان از همه ی همکارانی که در ترجمه ی این متن همکاری داشته اند صمیمانه تشکر می نمایم.

استاندارد

ISO 14001:2015

Contents

1.	دامنه ی کاربرد	۶
2.	مراجع	۶
3.	واژگان و تعاریف	۶
۴.	بافت سازمان	۱۴
۴-۱	درک سازمان و بافت آن	۱۴
۴-۲	درک نیازها و انتظارات طرف های ذی نفع	۱۴
۴-۳	تعیین دامنه ی سیستم مدیریتی	۱۴
۴-۴	سیستم مدیریت کیفیت و فرایندهای آن	۱۵
۵.	رهبری	۱۵
۵-۱	رهبری و تعهد	۱۵
۵-۲	خط مشی	۱۶
۵-۳	نقش ها مسئولیت ها و اختیارات سازمانی	۱۷
۶.	طرحریزی	۱۷
۶-۱	اقدامات برای درنظرگیری ریسک ها و فرصت ها	۱۷
۶-۲	اهداف کیفیت و طرحریزی جهت دست یابی	۱۸
۶-۳	طرحریزی تغییرات	۱۹
۷.	پشتیبانی	۲۰
۷-۱	منابع	۲۰
۷-۲	صلاحیت	۲۱
۷-۳	آگاهی	۲۱

استاندارد ISO 14001:2015

۲۱ارتباطات	۷-۴
۲۲اطلاعات مدون	۷-۵
۲۴ عملیات	۸
۲۴ طرح‌ریزی و کنترل عملیاتی	۸-۱
۲۴ الزامات محصولات و خدمات	۸-۲
Error! Bookmark not defined.....خدمات و توسعه ی محصولات و خدمات		
Error! Bookmark not defined.....کنترل فرایندها محصولات و خدمات مهیا شده ی برونسازمانی		
Error! Bookmark not defined.....تولید و آرایه ی خدمات		
Error! Bookmark not defined.....ترخیص محصولات و خدمات		
Error! Bookmark not defined.....کنترل برون دادهای نامنتطبق		
۲۵ ارزیابی عملکرد	۹
۲۵ پایش اندازه گیری تحلیل و ارزیابی	۹-۱
۲۶ ممیزی داخلی	۹-۲
۲۷ بازنگری مدیریت	۹-۳
۲۸ بهبود	۱۰
۲۸ کلیات	۱۰-۱
۲۸ عدم انطباق و اقدام اصلاحی	۱۰-۲
۲۹ بهبود مداوم	۱۰-۳

استاندارد

ISO 14001:2015

۱. دامنه ی کاربرد

این استاندارد بین المللی الزامات را برای یک سیستم مدیریت زیست محیطی مشخص می تا یک سازمان بتواند آن را برای توسعه ی عملکرد زیست محیطی خود مورد استفاده قرار دهد. این استاندارد بین المللی برای استفاده توسط سازمانی که در جستجوی مدیریت کردن مسئولیت های زیست محیطی اش به شکلی سیستماتیک می باشد مورد نظر است تا در رکن پایداری زیست محیطی، همکاری کند.

این استاندارد بین المللی به سازمان در دست یابی به خروجی ها مورد نظر سیستم مدیریت زیست محیطی کمک می کند که برای محیط زیست، خود سازمان و طرف های ذی نفعش، ارزش فراهم می کند. سازگاری با خط مشی زیست محیطی، خروجی های مورد نظر یکی سیستم مدیریت زیست محیطی شامل موارد زیر است:

- ارتقای عملکرد زیست محیطی
- پوشش دهی التزامات قانونی
- دست یابی به اهداف زیست محیطی

این استاندارد بین المللی برای هرگونه سازمانی فارغ از اندازه، نوع، و طبیعت آن قابل کاربرد بوده و بر جنبه های زیست محیطی فعالیت ها، محصولات و خدماتی که سازمان تعیین کرده است که یا کنترل دارد یا تاثیرگذار است با ملاحظه ی بُعد چرخه ی عمر، اعمال می گردد. این استاندارد بین المللی، معیار عملکرد زیست محیطی مشخصی را بیان نمی کند.

تمام یا بخشی از این استاندارد بین المللی می تواند در بهبود سیستماتیک مدیریت زیست محیطی، مورد استفاده قرار گیرد. بنابراین، ادعاهای انطباق با این استاندارد بین المللی پذیرفته نخواهد بود مگر آن که همه ی الزامات، در سیستم مدیریت زیست محیطی سازمان آمیخته شده و بدون کنارگذاری پوشش داده شود.

۲. مراجع

هیچ مدرک مرجعی وجود ندارد

۳. واژگان و تعاریف

برای مقاصد این مدرک واژگان و تعاریف زیر کاربرد دارد:

۱-۳-واژگان مرتبط با سازمان و رهبری

استاندارد

ISO 14001:2015

۱-۱-۳-سیستم مدیریت

مجموعه ای از عناصر به هم مرتبط یا در تعامل یک سازمان (۳-۱-۴) برای استقرار خط مشی ها و اهداف (۳-۵-۲) و فرایندها (۳-۵-۳) برای دستیابی به آن اهداف.

یادآوری ۱: یک سیستم مدیریت، می تواند یک یا چند رشته را مورد نظر قرار دهد (مانند مدیریت کیفیت، محیط زیست، ایمنی و بهداشت حرفه ای، انرژی و مالی)

یادآوری ۲: عناصر سیستم شامل ساختار سازمان، نقش ها و مسئولیت های، کارکردهای مشخص و شناسایی شده ی سازمان، بخش های مشخص یا شناسایی شده ی سازمان یا یک یا چند کارکرد از گروهی از سازمان ها می باشد.

یادآوری ۳: دامنه ی سیستم مدیریت می تواند شامل تمام سازمان، کارکردهای مشخص و شناسایی شده، بخش های مشخص یا شناسایی شده ی سازمان یا یک یا چند کارکرد از گروهی از سازمان ها باشد.

۱-۲-۳-سیستم مدیریت زیست محیطی

بخشی از سیستم مدیریتی (۳-۱-۱) مورد استفاده برای مدیریت جنبه های زیست محیطی (۳-۲-۲)، پوششدهی الزامات انطباقی (۳-۲-۹) و درنظرگیری ریسک ها و فرصت ها (۳-۲-۱۱).

۱-۳-۳-خط مشی زیست محیطی

نیات و جهتگیری های یک سازمان (۳-۱-۴) مرتبط با عملکرد زیست محیطی (۳-۴-۱۱) که رسماً مدیریت ارشد (۳-۵-۱) بیان کرده است.

۱-۴-۳-سازمان

فرد یا گروهی از افراد که کارکردهای خودشان ره به همراه مسئولیت ها، اختیارات و ارتباطات جهت دستیابی به اهداف (۳-۵-۲) را دارند.

یادآوری ۱: مفهوم سازمان شامل یک تاجر تنها، شرکت، شرکت سهامی (بزرگ)، بنگاه، تجارتخانه، مرجع صلاحیت دار قانونی، شراکت، خیریه یا موسسه، یا بخش یا ترکیبی از آنها که چه به پیوسته باشند چه نه، خصوصی یا عمومی می باشد اما محدود به این موارد نمی شود.

² Sole-Trader

³ Company

⁴ Corporation

⁵ Firm

⁶ Enterprise

⁷ Authority- این امر شامل نهادهای دولتی ای مانند ادارات کل، وزارتخانه ها، سازمان های دولتی، موسسات دولتی و مواردی از این دست می باشد که در

ایران با این عناوین نامیده می شوند.

استاندارد

ISO 14001:2015

۵-۱-۳-مدیریت ارشد

فرد یا گروهی از افراد که یک سازمان را جهت‌دهی کرده و بالاترین سطح کنترل می کنند.

یادآوری ۱: مدیریت ارشد قدرت محول کردن اختیارات و ارائه ی منابع در درون سازمان را داراست.

یادآوری ۲: چنانچه دامنه ی سیستم مدیریتی (۳-۱-۱) تنها بخشی از یک سازمان را پوشش دهد، آنگاه مدیریت ارشد به آنهایی که آن بخش از سازمان را جهت‌دهی و کنترل می کنند، اشاره می کند.

۶-۱-۳-طرف ذی نفع

فرد یا سازمانی (۳-۱-۴) که می تواند بر یک تصمیم یا فعالیت تاثیر بگذارد یا از آن تاثیر بپذیرد یا خودش استنباط کند که تاثیر می پذیرد.

مثال: مشتریان، جوامع، تامین کنندگان، وضع کنندگان مقررات، سازمان های غیر دولتی، سرمایه گذاران و کارکنان

یادآوری ۱: عبارت «خودش استنباط کند که تاثیر می پذیرد» به معنی استنباط شناخته شده برای سازمان است.

۲-۳-واژگان مرتبط با طرحریزی

۱-۲-۳-محیط زیست

محیطی شامل هوا، آب، زمین، منابع طبیعی، گیاهان^۱، جانوران^۲، انسان ها و تعامل آنها که در آن یک سازمان (۳-۱-۴) فعالیت می کند.

یادآوری ۱: محیط می تواند از درون یک سازمان تا سیستم محلی، منطقه ای و جهانی گسترش یابد.

یادآوری ۲: محیط با واژگان تنوع زیستی، بوم-سازگان^۳، اقلیم یا دیگر ویژگی ها توصیف شود.

۲-۲-۳-جنبه های زیست محیطی

عنصری از فعالیت ها یا محصولات و خدمات یک سازمان (۳-۱-۴) که با محیط زیست تعامل دارد یا می تواند تعامل داشته باشد.

⁸ Partnership

⁹ Charity

¹ Institution 0

¹ Flora 1

¹ Fauna 2

¹ Eco-System 3

استاندارد

ISO 14001:2015

یادآوری ۱: یک جنبه ی زیست محیطی می تواند منجر به یک یا چند پیامد زیست محیطی (۲-۴-۳) شود. یک جنبه ی زیست محیطی بارز آن جنبه ای است که یک یا چند پیامد زیست محیطی بارز دارد یا می تواند داشته باشد.

یادآوری ۲: جنبه های زیست محیطی بارز را سازمان با استفاده از یک یا چند معیار، تعیین می کند.

۳-۲-۳- وضعیت زیست محیطی

حالت یا ویژگی محیط زیست (۱-۲-۳) آن گونه که نقطه ی مشخصی از زمان تعیین شده

۳-۲-۴- پیامد زیست محیطی

تغییر در محیط زیست (۲-۱-۳) چه نامطلوب چه سودمند، سرتاسری یا بخشی، حاصل از جنبه های زیست محیطی (۲-۲-۳) سازمان (۳-۱-۴)

۳-۲-۵- هدف

نتیجه ای که بایستی به دست آید

یادآوری ۱: یک هدف م ی تواند استراتژیک، تاکتیکی یا عملیاتی باشد.

یادآوری ۲: اهداف می توانند به چند رشته ی مختلف ربط داشته باشد (مانند اهداف مالی، بهداشتی و ایمنی، و زیست محیطی) و می تواند در سطوح مختلف اعمال گردد (مانند استراتژیک، سازمان-شمول، پروژه، محصول، خدمت و فرایند (۳-۳-۵))

۳-۲-۶- هدف زیست محیطی

هدف (۳-۲-۵) تنظیم شده توسط سازمان (۵-۱-۳) سازگار با خط مشی (۳-۱-۳) آن

۳-۲-۷- پیشگیری از آلودگی

بهره گیری از فرایندها (۳-۳-۵)، فعالیت ها، فنون، مواد، محصولات، خدمات یا انرژی برای اجتناب، کاهش یا کنترل (به طور جداگانه یا ترکیب با یکدیگر) انتشار یا تخلیه^۴ی مشخص هر گونه آلاینده یا پسماند به منظور کاهش پیامدهای زیست محیطی (۳-۲-۴) نامطلوب.

یادآوری ۱: پیشگیری از آلودگی می تواند شامل کاهش یا رفع منبع^۵، تغییر فرایند، محصول یا خدمت، استفاده ی کارا^۶ از منابع، جایگزینی مواد و انرژی، باز-استفاده^۶، بازیابی^۶، بازیافت^۶، احیا^۶ یا درمان^۶ باشد.

1 Discharge	4
1 Source Reduction or Elimination ^۶	۶
1 Efficient Use	6

استاندارد ISO 14001:2015

۸-۲-۳- الزام

نیاز یا انتظاری بیان شده که عموماً مقرراتی است یا به طور تلویحی بیان می شود.

یادآوری ۱: «عموماً تلویحی بیان شده» یعنی این که کاری عرفی^۱ یا مشترک برای سازمان (۴-۱-۳) و طرف های ذی نفع (۶-۱-۳) که این نیاز یا انتظار به طور تلویحی بیان می شود.

یادآوری ۲: یک الزام مشخص شده آن الزامی است که بیان می شود به عنوان مثال در قالب اطلاعات مدون (۳-۲-۳).

یادآوری ۳: الزاماتی به غیر از الزامات قانونی هنگامی مقرراتی می شوند که سازمان تصمیم می گیرد که با آنها تطابق یابد.

۹-۲-۳- الزامات تطابقی^۲ (مورد ترجیح)

الزامات قانونی و دیگر الزامات (واژه ی پذیرفته شده)

الزاماتی قانونی (۸-۲-۳) که یک سازمان (۴-۱-۳) باید با آنها تطابق داشته باشد و دیگر الزاماتی که سازمان باید با آنها تطابق داشته باشد یا انتخاب کرده است که با آنها تطابق داشته باشد.

یادآوری ۱: الزامات تطابقی با سیستم مدیریت زیست محیطی ارتباط دارند

یادآوری ۲: الزامات تطابقی می توانند از الزامات اجباری مانند قوانین و مقررات قابل کاربرد، یا تعهدات داوطلبانه مانند استانداردهای سازمانی یا صنعتی، ارتباطات قراردادی، آیین نامه ها^۳ و توافق ها با گروه های اجتماعی^۴ سازمان های مردم نهاد^۵، سرچشمه بگیرد.

۱۰-۲-۳- ریسک

اثر عدم قطعیت

یادآوری ۱: یک اثر می تواند از موردانتظار-مثبت تا منفی متغیر باشد.

یادآوری ۲: یک عدم قطعیت حالتی است- اگر چه بخشی^۶ از کمبود اطلاعات مرتبط با درک یا دانش نسبت به یک پیشامد^۷ پیامدهایش و احتمال آن

1	Re-Use	7
1	Recovery	8
1	Recycling	9
2	Reclamation	0
2	Treatment	1
2	Generally Implied	2
2	Custom	3
2	Compliance Obligations	4
2	Code of Practice	5
2	Community Group	6
2	Non-governmental Organization ^۸	7

استاندارد

ISO 14001:2015

یادآوری ۳: ریسک، اغلب با ارجاع به پتانسیل پیشامدها (آن گونه که در ISO Guide 73:2009, 3.5.1.3 تعریف شده) و پیامد ها (آن گونه که در ISO Guide 73:2009, 3.6.1.3 تعریف شده) یا ترکیبی از این دو، مشخصه بندی می شود.

یادآوری ۴: ریسک اغلب با واژگانی ترکیبی از پیامد یک پیشامد (شامل تغییر در شرایط محیطی^{۳۲}) و احتمال مرتبط با آن پیشامد (آن گونه که در ISO Guide 73:2009, 3.6.1.1 تعریف شده) بیان می شود.

۱۱-۲-۳-ریسک و فرصت ها

اثرات نامطلوب بالقوه (تهدیدها) و اثرات سودمند بالقوه (فرصت ها).

۳-۳-واژگان مرتبط با پشتیبانی و عملیات

۱-۳-۳-صلاحیت

توانایی به کارگیری دانش و مهارت برای دست آوردن نتایج مورد انتظار

۲-۳-۳-اطلاعات مدون

اطلاعات الزامی که می بایست توسط سازمان کنترل و نگهداری شود و نیز واسطه ای که آن را باید دربرگیرد

یادآوری ۱: اطلاعات مدون می تواند از هر ساختار و رسانه ای و از هر منبعی باشد.

یادآوری ۲: اطلاعات مدون می تواند به موارد زیر ارجاع دهد:

- سیستم مدیریت زیست محیطی (۲-۱-۳) شامل فرایندهای مرتبط
- اطلاعات ایجاد شده به منظور عملیات سازمان (که می توان به عنوان مستندسازی مورد ارجاع قرار گیرد)
- شواهد نتایج به دست آمده (که می توان به عنوان سوابق مورد ارجاع قرار گیرد)

۳-۳-۳-چرخه ی عمر

مراحل پی در پی^{۳۳} و به هم مرتبط^{۳۴} یک سیستم محصول (یا خدمت) از تملک^{۳۵} تولید ماده ی خام^{۳۶} منابع طبیعی تا انهدام^{۳۷} نهایی.

2	Partial	8
2	Event	9
3	Consequence	0
3	Characterized	1
3	Circumstance	2
3	Consecutive	3
3	Interlinked	4
3	Acquisition	5

استاندارد

ISO 14001:2015

یادآوری ۱: مراحل چرخه ی عمر تملک مواد خام، طراحی، تولید، حمل و نقل/تحويل، استفاده، و انهدام نهایی را دربرمی گیرد.
(مرجع: ISO14044:2006, 3.1, تغییر یافته- عبارت «یا خدمت» به تعریف افزوده شده است و یادآوری ۱ نیز افزوده شده است.

۳-۳-۴-برونسپاری (فعل)

ایجاد ترتیباتی هرکجا که یک سازمان بیرونی (۳-۱-۴) بخشی از وظیفه یا فرایند (۳-۳-۵) سازمان را انجام دهد

یادآوری ۱: یک سازمان بیرونی، بیرون از دامنه ی کاربرد سیستم مدیریتی (۳-۱-۱) است اگر چه وظیفه یا فرایند برونسپاری شده در درون دامنه ی کاربرد.

۳-۳-۵-فرایند

مجموعه ای از فعالیت های به هم مرتبط یا در تعامل گه دروندادها را به بروندادها تبدیل می کنند.

یادآوری ۱: یک فرایند می تواند مدون باشد یا نباشد.

۳-۴-واژگان مرتبط با ارزیابی عملکرد و بهبود

۳-۴-۱-ممیزی

فرایندی (۳-۵-۳) سیستماتیک، مستقل و مدون برای حصول شواهد ممیزی و ارزیابی آن مبتنی بر واقعیات برای تعیین گستره ای از معیار ممیزی که پوشش داده شده است.

یادآوری ۱: ممیزی داخلی توسط خود سازمان (۳-۱-۴) انجام می شود یا توسط هر فرد بیرونی از طرف سازمان.

یادآوری ۲: یک ممیزی می تواند به صورت ترکیبی صورت پذیرد (ترکیبی از دو یا چند رشته)

یادآوری ۳: استقلال را می توان از طریق آزادی از مسئولیت در قبال فعالیت در حال ممیزی یا آزادی از تمایل یا تضاد منافع^۲ اثبات کرد.

یادآوری ۴: شواهد ممیزی از سوابق، بیانیه هایی از حقایق یا دیگر اطلاعاتی تشکیل شده است که با معیار ممیزی مرتبط بوده و قابل تصدیق اند و معیار ممیزی مجموعه ای از خط مشی ها، روش های اجرایی یا الزامات (۳-۸-۲) مورد استفاده به عنوان مرجعی است که شواهد ممیزی با آن مقایسه می شود آن گونه که به ترتیب در بندهای ۳-۳ و ۳-۲ ISO19011:2011 تعریف شده اند.

۳-۴-۲-انطباق

3	Raw Material	6
3	Disposal	7
3	End-by-life Treatment	8
3	Interrelated	9
4	Interacting	0
4	Bias	1
4	Conflict of Interest	2

استاندارد ISO 14001:2015

پوشش دادن یک الزام (۳-۲-۸).

۳-۴-۳-عدم انطباق

پوشش ندادن یک الزام (۳-۲-۸).

یادآوری ۱: عدم انطباق، با الزامات، این استاندارد بین المللی و الزامات مازاد سیستم مدیریت زیست محیطی (۳-۱-۲) سازمانی (۳-۱-۳) که آن را استقرار داده است، ارتباط پیدا می کند.

۳-۴-۴-اقدام اصلاحی

اقدامی برای برطرف کردن علت یک عدم انطباق و پیشگیری از بروز دوباره.

یادآوری ۱: می تواند بیش از یک علت برای عدم انطباق وجود داشته باشد.

۳-۴-۵-بهبود مستمر

فعالیتی تکراری برای ارتقای عملکرد (۳-۴-۱۰).

یادآوری ۱: ارتقای عملکرد به استفاده از سیستم مدیریت زیست محیطی (۳-۱-۳) برای ارتقای عملکرد زیست محیطی (۳-۱۱-۳) سازگار با خط مشی زیست محیطی (۳-۱-۳) سازمان (۳-۴-۳)، ارتباط دارد.

یادآوری ۲: فعالیتی بدون نیاز به مکان در همه ی حوزه ها به طور همزمان یا بدون وقفه^۴.

۳-۴-۶-اثر بخشی

گستره ای که فعالیت های طرحریزی شده محقق شده اند و نتایج طرحریزی شده، به دست آمده اند.

۳-۴-۷-شاخص

نمایش، قابل اندازه گیری وضعیت یا شرایط عملیات ها، مدیریت یا شرایط.

(مرجع: ISO14031:2013, 3.15)

۳-۴-۸-پایش

تعیین وضعیت یک سیستم، فرایند (۳-۳-۵) یا یک فعالیت.

۳-۴-۹-اندازه گیری

استاندارد ISO 14001:2015

فرایندی (۳-۳-۵) برای تعیین یک مقدار

۳-۴-۱۰-عملکرد

نتیجه‌ی قابل اندازه‌گیری

یادآوری ۱: عملکرد می‌تواند هم با یافته‌های کمی و هم کیفی ارتباط داشته باشد.

یادآوری ۲: عملکرد می‌تواند با مدیریت فعالیت‌ها، فرایندها (۳-۵-۳)، محصولات (شامل خدمات)، سیستم‌ها یا سازمان (۳-۱-۴) ارتباط داشته باشد.

۳-۴-۱۱-عملکرد زیست محیطی

عملکرد (۳-۴-۱۰) مرتبط با مدیریت جنبه‌های زیست محیطی (۳-۲-۲)

یادآوری ۱: برای یک سیستم مدیریت زیست محیطی (۳-۲-۱)، نتایج می‌تواند در برابر خط مشی زیست محیطی (۳-۲-۱) سازمان (۳-۴-۱)، اهداف زیست محیطی (۳-۱-۳) یا دیگر معیارها (۳-۲-۶) با استفاده از شاخص‌ها (۳-۴-۷) اندازه‌گیری شود.

۴. بافت سازمان

۴-۱-درک سازمان و بافت آن

سازمان باید موارد برون‌سازمانی و درون‌سازمانی‌ای را که با مقاصد^۴ش مرتبط هستند و آنهایی را که بر توانایی سازمان در دست‌یابی به نتایج مورد انتظار سیستم مدیریت کیفیت تاثیرگذارند تعیین کند. این گونه موارد باید شامل وضعیت‌های زیست محیطی‌ای که دارد تحت تاثیر قرار می‌گیرد یا قابل تاثیرگذاری بر سازمان است گردد.

۴-۲-درک نیازها و انتظارات طرف‌های ذی‌نفع

سازمان باید موارد زیر را تعیین کند:

- طرف‌های ذی‌نفعی که با سیستم مدیریت زیست محیطی مرتبط هستند
- نیازها و انتظارات این طرف‌های ذی‌نفع که با سیستم مدیریت زیست محیطی مرتبط است
- آن نیازهای و انتظاراتی که جزء التزامات تطابقی سازمان به حساب می‌آیند

۴-۳-تعیین دامنه‌ی سیستم مدیریت زیست محیطی

سازمان باید مرزها و کاربردپذیری^۵ سیستم مدیریت زیست محیطی خود را برای استقرار دامنه تعیین نماید.

استاندارد

ISO 14001:2015

هنگام تعیین دامنه سازمان باید به موارد زیر توجه کند:

- أ) موارد درونسازمانی و برونسازمانی ارجاع داده شده در بند ۴-۱
- ب) التزامات تطابقی ارجاع داده شده در بند ۴-۲
- ت) بخش ها، کارکردها و مرزهای فیزیکی سازمان
- ث) فعالیت ها، محصولات و خدمات سازمان
- ج) مسئولیت ها و توانایی در انجام کنترل ها و تاثیرگذاری

به محض تعریف دامنه ی کاربرد، همه ی فعالیت ها، محصولات و خدمات سازمان موجود در دامنه ی کاربرد، نیاز است که توسط سیستم مدیریت زیست محیطی دربرگرفته شوند.

دامنه ی کاربرد، باید در دسترس طرف های ذی نفع بوده و به عنوان اطلاعات مدون نگهداری شود.

۴-۴-سیستم مدیریت زیست محیطی

برای دست یابی به نتایج مورد انتظار، شامل ارتقای عملکرد زیست محیطی، سازمان باید یک سیستم مدیریت زیست محیطی را شامل فرایندهای موردنیاز و تعاملات آنها را در تطابق با الزامات این استاندارد بین المللی، استقرار داده، اجرا کرده، نگهداری کرده و به طور مداوم بهبود دهد.

سازمان باید دانش به دست آمده از بندهای ۴-۱ و ۴-۲ را هنگام استقرار و نگهداشت سیستم مدیریت زیست محیطی، مورد نظر قرار دهد.

۵. رهبری

۵-۱-رهبری و تعهد

۵-۱-۱-کلیات

مدیریت ارشد باید رهبری و تعهد را با رعایت سیستم مدیریت زیست محیطی، از طریق موارد زیر اثبات نماید:

- أ) به عهده گرفتن مسئولیت در برابر اثربخشی سیستم مدیریت زیست محیطی
- ب) اطمینان از این که خط مشی زیست محیطی و اهداف زیست محیطی استقرار یافته و با بافت و مسیر استراتژیک سازمان سازگار می باشند
- ت) اطمینان از ادغام الزامات سیستم مدیریت زیست محیطی با فرایندهای کسب و کار سازمان

استاندارد

ISO 14001:2015

- ث) اطمینان از این که منابع موردنیاز برای سیستم مدیریت زیست محیطی در دسترس می باشند
- ج) اطلاع رسانی اهمیت مدیریت زیست محیطی اثربخش و انطباق با الزامات سیستم مدیریت زیست محیطی
- ح) اطمینان از این که سیستم مدیریت زیست محیطی به نتایج مورد انتظار دست می یابد
- خ) هدایت و پشتیبانی از کارکنان مشارکت کننده در اثربخشی سیستم مدیریت زیست محیطی
- د) ترویج بهبود مداوم
- ذ) پشتیبانی از دیگر نقش های مدیریتی مرتبط برای اثبات رهبری خود، آن گونه که برای حوزه های مسئولیت آنان کاربرد دارد

یادآوری: ارجاع به کسب و کار در این استاندارد بین المللی را می توان به صورت گسترده، فعالیت هایی که برای مقاصد وجودی سازمان نقش هسته ای دارند، تفسیر کرد.

۲-۱-۵- مشتری مداری

مدیریت باید رهبری و تعهد خود را با رعایت مشتری مداری با اطمینان از موارد زیر اثبات کند:

- أ) الزامات مشتری و الزامات مقرراتی و قانونی تعیین درک و به طور دایمی برآورده می شوند
- ب) ریسک ها و فرصت هایی که بتوانند بر انطباق محصول و خدمات و توانایی در توسعه ی رضایت مشتری تاثیر بگذارند تعیین و در نظر گرفته شده اند
- ت) تمرکز بر توسعه ی رضایت مشتری حفظ می شود

۲-۵- خط مشی

مدیریت باید خط مشی زیست محیطی ای را در درون دامنه ی کاربرد تعریف شده ی سیستم مدیریت زیست محیطی خود، استقرار داده، اجرا کرده و نگهداری نماید که:

- أ) متناسب با مقاصد و بافت سازمان شامل طبیعت، مقیاس و پیامدهای زیست محیطی فعالیت ها، محصولات و خدماتش باشد.
- ب) چارچوبی را برای تنظیم اهداف زیست محیطی فراهم آورد
- ت) شامل تعهدی به حفاظت از محیط زیست شامل پیشگیری از آلودگی و دیگر تعهدات مرتبط با بافت سازمان باشد

یادآوری: دیگر تعهدات در حفاظت از محیط زیست می تواند شامل استفاده پایدار از منابع، کاهش تغییرات اقلیمی و سازگاری^{۴۷} و حفاظت از تنوع زیستی و بوم سازگان باشد.

- ث) شامل تعهدی در پوشش دادن التزامات تطابقی سازمان باشد
- ج) شامل تعهدی به بهبود مداوم سیستم مدیریت زیست محیطی در راستای ارتقای عملکرد زیست محیطی باشد.

⁴ Mitigation 6
⁴ Adaptation 7

استاندارد

ISO 14001:2015

خط مشی زیست محیطی باید:

- أ) و به عنوان اطلاعات مدون نگهداری گردد
- ب) در درون سازمان اطلاعرسانی شود
- ت) در دسترس طرف های ذی نفع قرار گیرد.

۳-۵- نقش ها مسئولیت ها و اختیارات سازمانی

مدیریت باید اطمینان یابد که مسئولیت ها و اختیارات برای نقش های مرتبط تخصیص داده شده، در سراسر سازمان اطلاعرسانی شده و درک شده اند.

مدیریت باید مسئولیت ها و اختیارات را برای موارد زیر تعیین نماید:

- أ) اطمینان از این که سیستم مدیریت کیفیت با الزامات این استاندارد بین المللی مطابقت دارد
- ب) اطمینان از این که فرایندها دارند نتایج مورد انتظار را ارائه می دهند
- ت) گزارشدهی درباره ی عملکرد سیستم مدیریت کیفیت و درباره ی فرصت ها برای بهبود (بند ۱۰-۱) به طور ویژه به مدیریت ارشد
- ث) اطمینان از ترویج مشتری مداری در سراسر سازمان
- ج) اطمینان از این که یکپارچگی سیستم مدیریت کیفیت، هنگامی که تغییراتی در سیستم مدیریت کیفیت طرحریزی و اجرا می شود، حفظ می گردد.

۶. طرحریزی

۱-۶- اقدامات برای در نظر گیری ریسک ها و فرصت ها

۱-۶-۱- کلیات

سازمان باید فرایندها (های) مورد نیاز برای برآورده سازی الزامات بندهای ۶-۱-۱ تا ۶-۴-۱ را استقرار داده، اجرا کرده و نگهداری نماید.

هنگام طرحریزی سیستم مدیریت زیست محیطی، سازمان باید به موارد زیر توجه کند:

- أ) موارد ارجاع داده شده در بند ۴-۱
- ب) الزامات ارجاع داده شده در بند ۴-۲
- ت) دامنه ی کاربرد سیستم مدیریت زیست محیطی.

استاندارد

ISO 14001:2015

و ریسک ها و فرصت ها مرتبط با جنبه های زیست محیطی (۶-۱-۲ را ببینید)، التزامات تطابقی (۶-۳-۱ را ببینید) و دیگر موارد و الزامات تعیین شده در ۴-۱ و ۴-۲ را که نیاز است به موارد زیر توجه کنند، تعیین کند:

- ث) اطمینان دادن از این که سیستم مدیریت زیست محیطی می تواند نتایج مورد انتظار را به دست آورد
- ج) پیشگیری یا کاهش از اثرات نامطلوب شامل پتانسیل وضعیت زیست محیطی بیرون از سازمان اثرگذار بر سازمان
- ح) دست یابی به بهبود مداوم.

در درون سیستم مدیریت زیست محیطی، سازمان باید شرایط اضطراری بالقوه را شامل آنهایی که می توانند یک پیامد زیست محیطی داشته باشند، تعیین کند.

سازمان باید اطلاعات مدون برای موارد زیر را نگهداری نماید:

- أ) ریسک ها و فرصت هایی که نیاز است مورد توجه قرار بگیرند
- ب) فرایندهای (های) مورد نیاز در زیربندهای ۶-۱-۱ تا ۶-۴-۱ برای گستره ی ضروری ای که اطمینان دهند آن گونه که طرحریزی شده اند، انجام می شوند.

۶-۱-۲- جنبه های زیست محیطی

در درون دامنه ی کاربرد سیستم مدیریت زیست محیطی تعریف شده، سازمان باید جنبه های زیست محیطی فعالیت ها، محصولات و خدماتش را که می تواند کنترل کند و آنهایی که می تواند بر آنها تاثیرگذار باشد و نیز پیامدهای زیست محیطی مرتبط شان را با توجه به بُعد چرخه ی عمر، تعیین کند.

هنگام تعیین جنبه های زیست محیطی، سازمان باید به موارد زیر توجه کند:

- أ) تغییر شامل توسعه های طرحریزی شده یا جدید، فعالیت ها، محصولات یا خدمات جدید یا تغییر یافته
 - ب) شرایط غیرمعمول و شرایط اضطراری منطقی قابل پیش بینی
- سازمان باید آن جنبه هایی را که پیامد زیست محیطی بارز دارند یا می توانند داشته باشند تعیین کند مانند جنبه های بارز زیست محیطی با استفاده از معیارهای استقرار یافته.

سازمان باید جنبه های زیست محیطی بارز خود را در میان سطوح و کارکردهای گوناگون سازمان در صورت اقتضا اطلاع رسانی نماید.

سازمان باید اطلاعات مدون زیر را نگهداری نماید:

- جنبه های زیست محیطی و پیامدهای زیست محیطی مرتبط

استاندارد

ISO 14001:2015

- معیارهای مورد استفاده برای تعیین جنبه های زیست محیطی بارز
- جنبه های زیست محیطی بارز

یادآوری: جنبه های زیست محیطی بارز می تواند به صورت ریسک ها و فرصت های مرتبط با پیامدهای زیست محیطی نامطلوب (تهدیدها) یا پیامدهای زیست محیطی سودمند (فرصت ها) حاصل شود.

۳-۱-۶-التزامات تطابقی

سازمان باید:

- (أ) التزامات تطابقی مرتبط با جنبه های زیست محیطی خود را تعیین کرده و در دسترس داشته باشد
- (ب) تعیین کند که چگونه این التزامات تطابقی بر سازمان اعمال می شود
- (ت) هنگام استقرار، اجرا، نگهداری و بهبود مداوم سیستم مدیریت زیست محیطی خود، این التزامات تطابقی را موردنظر داشته باشد.

سازمان باید اطلاعات مدون مربوط به این التزامات تطابقی را نگهداری نماید.

یادآوری: التزامات رعایتی می تواند به صورت ریسک یا فرصت ها برای سازمان حاصل شود.

۴-۱-۶-طرحریزی اقدامات

سازمان باید موارد زیر را طرحریزی کند:

(أ) به کارگیری اقدامات برای درنظر گرفتن:

۱- جنبه های زیست محیطی بارز

۲- التزامات تطابقی

۳- ریسک ها و فرصت های شناسایی شده در زیربند ۶-۱-۱

(ب) چگونگی:

(۱) یکپارچه سازی و اجرای اقدامات در فرایندهای سیستم مدیریت زیست محیطی اش (زیربند ۶-۲، بند ۷، بند ۸

و زیربند ۹-۱ را ببینید) یا دیگر فرایندهای کسب و کار

(۲) ارزیابی اثربخشی این اقدامات

هنگام طرحریزی این اقدامات، سازمان باید به گزینه های فناوری و الزامات ملی، عملیاتی و کسب و کار خود توجه کند.

۲-۶-اهداف زیست محیطی و طرحریزی جهت دست یابی

۱-۲-۶-اهداف زیست محیطی

استاندارد ISO 14001:2015

سازمان باید اهداف زیست محیطی را در کارکردها و سطوح مرتبط با در نظرگیری جنبه های زیست محیطی بارز و التزامات تطابقی مرتبط و در نظر گرفتن ریسک ها و فرصت ها استقرار دهد.

اهداف زیست محیطی باید:

- أ) سازگار با خط مشی زیست محیطی باشند
- ب) قابل اندازه گیری باشند (در صورت عملی بودن)
- ت) پایش شوند
- ث) اطلاع رسانی شوند
- ج) در موارد مقتضی به روزآوری شوند

سازمان باید اطلاعات مدون را رد خصوص اهداف زیست محیطی نگهداری نماید.

۲-۶-۲- طرح ریزی برای دستیابی به اهداف

هنگام طرح ریزی چگونگی دستیابی به اهداف زیست محیطی سازمان سازمان باید تعیین کند که:

- أ) چه چیزی انجام خواهد شد
- ب) چه منابعی مورد نیاز خواهد بود
- ت) چه کس یا کسانی مسئول خواهند بود
- ث) چه زمانی به پایان خواهد رسید
- ج) چگونه نتایج ارزیابی خواهند شد شامل شاخص هایی برای پایش پیشرفت به سوی دستیابی به اهداف زیست محیطی قابل اندازه گیری

سازمان باید مورد نظر قرار دهد که چگونه اقدامات برای دستیابی به اهداف زیست محیطی می تواند در فرایندهای کسب و کار سازمان، یکپارچه شود.

۷. پشتیبانی

۷-۱- منابع

سازمان باید منابع مورد نیاز برای استقرار، اجرا، نگهداری و بهبود مستمر سیستم مدیریت زیست محیطی را تعیین و فراهم کند.

سازمان باید به این موارد توجه کند:

استاندارد

ISO 14001:2015

(أ) قابلیت های منابع موجود و نیز محدودیت های آنها
(ب) آن چه که موردنیاز است از تدارک بینندگان برونسازمانی فراهم شود.

۷-۲-صلاحیت

سازمان باید:

- (أ) صلاحیت ضروری کارکنان انجام دهنده ی کارهای زیر کنترل خود را که بر عملکرد و اثربخشی سیستم مدیریت زیست محیطی و توانایی سازمان در پوشش التزامات تطابقی تاثیرگذارند، تعیین کند
- (ب) اطمینان یابد که این کارکنان بر پایه ی تحصیلات، آموزش یا تجربه ی مقتضی ذی صلاح هستند
- (ت) نیازهای آموزشی مرتبط با جنبه های زیست محیطی و سیستم مدیریت زیست محیطی خود را تعیین کند
- (ث) در صورت کاربرد، اقدامات برای در اختیار گرفتن صلاحیت لازم را به کار گیرد و اثربخشی این اقدامات به کار گرفته شده را ارزیابی نماید

یادآوری: اقدامات قابل کاربرد می تواند به عنوان نمونه شامل ارائه ی آموزش، ارشاد یا باز-تخصیص افراد استخدام شده ی فعلی، یا استخدام یا قرارداد بستن با افراد ذی صلاح باشد.

۷-۳-آگاهی

سازمان باید اطمینان یابد که افراد انجام دهنده ی کار، زیر کنترل سازمان از موارد زیر آگاهند:

- (أ) خط مشی زیست محیطی
- (ب) جنبه های زیست محیطی بارز و پیامدهای مرتبط، زیست محیطی بالقوه یا بالفعل مرتبط با کارشان
- (ت) مشارکت آنان در اثربخشی سیستم مدیریت زیست محیطی شامل مزایای عملکرد ارتقا یافته
- (ث) معنای ضمنی^۹ عدم مطابقت با الزامات سیستم مدیریت زیست محیطی شامل پوشش داده نشدن التزامات تطابقی

۷-۴-اطلاعرسانی

۷-۴-۱-کلیات

سازمان باید فرایندهای موردنیاز برای اطلاعرسانی های درونسازمانی و برونسازمانی مرتبط با سیستم مدیریت زیست محیطی شامل موارد زیر را تعیین کند:

- (أ) آن چه که اطلاعرسانی خواهد شد
- (ب) زمان اطلاعرسانی

⁴ Re-assignment 8
⁴ Implication 9

استاندارد

ISO 14001:2015

ت) اطلاع‌رسانی به چه کسی
ث) چگونگی اطلاع‌رسانی.

هنگام استقرار فرایندهای اطلاع‌رسانی، سازمان باید:

- التزامات تطابقی را در نظر بگیرد
- اطمینان یابد که اطلاعات زیست محیطی اطلاع‌رسانی شده با اطلاعات ایجاد شده در درون سیستم مدیریت زیست محیطی سازگار بوده و قابل اعتماد نمی باشند.

سازمان باید نسبت به اطلاع‌رسانی‌های مرتبط در مورد سیستم مدیریت زیست محیطی خود، واکنش نشان دهد.

سازمان باید اطلاعات مدون را به عنوان شواهد اطلاع‌رسانی‌ها را به طور مقتضی نگهداری نماید.

۲-۴-۷- اطلاع‌رسانی درون سازمانی

سازمان باید:

- أ) اطلاعات مرتبط با سیستم مدیریت زیست محیطی را از میان سطوح و کارکردهای گوناگون سازمان شامل تغییرات در سیستم مدیریت زیست محیطی در موارد مقتضی را به طور درونسازمانی، اطلاع‌رسانی نماید.
- ب) از این که فرایندهای اطلاع‌رسانی‌اش، افراد انجام‌دهنده‌ی کارهای زیر کنترل سازمان را نسبت به تسهیم در بهبود مداوم توانمند می‌کند، اطمینان یابد

۳-۴-۷- اطلاع‌رسانی برون سازمانی

سازمان باید اطلاعات مرتبط با سیستم مدیریت زیست محیطی را آن گونه که فرایند اطلاع‌رسانی سازمان استقرار داده است و نیز آن گونه که التزامات تطابقی، الزام کرده است، به صورت برونسازمانی اطلاع‌رسانی نماید.

۵-۷-اطلاعات مدون

۱-۵-۷- کلیات

سیستم مدیریت زیست محیطی سازمان باید شامل موارد زیر باشد:

- أ) اطلاعات مدون الزامی توسط این استاندارد بین‌المللی
- ب) اطلاعات مدون تعیین شده که سازمان آنها را برای اثربخشی سیستم مدیریت زیست محیطی ضروری تشخیص داده

استاندارد

ISO 14001:2015

یادآوری: گستره ی اطلاعات مدون برای یک سیستم مدیریت زیست محیطی می تواند از سازمانی به سازمانی دیگر با توجه به موارد زیر متفاوت باشد:

- اندازه ی سازمان و نوع فعالیت ها، فرایندها، محصولات و خدمات
- نیاز به اثبات پوشش داده شدن الزامات تطابقی
- پیچیدگی فرایندها و تعاملات آنها
- صلاحیت کارکنان انجام دهنده ی کارها زیر کنترل سازمان

۲-۵-۷- ایجاد و به روزآوری

هنگام ایجاد و به روزآوری اطلاعات مدون سازمان باید از مناسب بودن موارد زیر اطمینان یابد:

- أ شناسایی و توصیف (مانند عنوان، تاریخ، نگارنده یا شماره ی مرجع)
- ب ساختار^۵ (مانند زبان، ویرایش نرم افزار، اشکال گرافیکی) و رسانه (کاغذی، الکترونیکی)
- ت بازنگری و تایید از نظر درخورد بودن^۵ و کفایت داشتن^۵.

۳-۵-۷- کنترل اطلاعات مدون

اطلاعات مدون الزامی توسط سیستم مدیریت زیست محیطی و این استاندارد بین المللی باید کنترل شوند تا از موارد زیر اطمینان حاصل شود که:

- أ برای استفاده، هرکجا و هرزمان که موردنیاز است در دسترس بوده و مناسب هستند،
 - ب به نحو مناسبی حفاظت می شوند (مانند از بین رفتن محرمانگی، استفاده ی نادرست یا از بین رفتن، یکپارچگی)
- برای کنترل اطلاعات مدون، سازمان باید فعالیت های زیر را در صورت کاربرد در نظر بگیرد:

- أ توزیع، دسترسی، بازیابی و استفاده
- ب بایگانی و مراقبت شامل حفظ خوانایی
- ت کنترل تغییرات (کنترل ویرایش)
- ث نگهداری و امحا

اطلاعات مدون با منشا برونسازمانی که سازمان آنها را برای طرحریزی و اجرای سیستم مدیریت زیست محیطی، ضروری تشخیص داده است، باید به طور مقتضی شناسایی شده و کنترل شوند.

یادآوری: دسترسی می تواند دلالت ضمنی بر تصمیمی مرتبط با اجازه برای صرفا دیدن اطلاعات مدون یا اجازه و اختیار برای دیدن و تغییر اطلاعات مدون باشد.

5 Format	1
5 Suitability	2
5 Adequacy	3

استاندارد ISO 14001:2015

۸. عملیات

۸-۱- طرحریزی و کنترل عملیاتی

سازمان باید فرایندهای موردنیاز را برای برآوردن الزامات سیستم مدیریت زیست محیطی و اجرای اقدامات شناسایی شده در زیربندهای ۶-۱ و ۶-۲ را از طریق موارد زیر، استقرار داده، اجرا نموده و نگهداری نماید.

- استقرار معیارهای عملیاتی برای فرایند(ها)
- اجرای کنترل فرایند(ها) در مطابقت با معیارهای عملیاتی.

یادآوری: کنترل ها می تواند شامل کنترل ها و روش های مهندسی باشد. کنترل ها می توانند پیرو یک سلسله مراتب باشند (مانند اجتناب، جایگزینی، اداری) و می توانند به تنهایی یا ترکیبی مورد استفاده قرار گیرند.

سازمان باید تغییرات طرحریزی شده را کنترل کرده و در صورت ضرورت، پیامدهای تغییرات طرحریزی نشده را با به کار گرفتن اقدام، برای کاهش هرگونه اثرات نامطلوب، بازنگری نماید.

سازمان باید اطمینان یابد که فرایندهای برونسپاری شده کنترل می شوند یا تحت تاثیر قرار می گیرند. نوع و گستره ی کنترل ها یا تاثیراتی که می باید بر فرایند(ها) اعمال شود، باید در درون سیستم مدیریت زیست محیطی تعریف شوند.

در سازگاری با بُعد چرخه ی عمر، سازمان باید:

- در صورت اقتضا، کنترل هایی را استقرار دهد تا اطمینان یابد که الزامات زیست محیطی اش در فرایند طراحی و توسعه ی محصول یا خدمت، با توجه به مرحله ی چرخه ی عمر، در نظر گرفته شده اند،
- در صورت اقتضا، الزامات زیست محیطی اش برای تدارکات محصولات و خدمات تعیین کند،
- الزامات زیست محیطی اش را به مهیاکنندگان برونسازمانی شامل پیمانکاران، اطلاع رسانی نماید،
- نیاز به ارائه ی اطلاعات در مورد پیامدهای زیست محیطی بارز مرتبط با حمل و نقل و تحویل، استفاده، تعیین تکلیف در پایان عمر^۴ و انهدام نهایی^۵ محصولات و خدماتش را مورد توجه قرار دهد.

سازمان باید اطلاعات مدون برای آن گستره ی ضروری ای را که اطمینان یابد که فرایندها، آن گونه که طرحریزی شده اند، انجام می شوند، نگهداری نماید.

۸-۲- آمادگی و واکنش در شرایط اضطراری

سازمان باید فرایند(های) موردنیاز برای آمادگی و واکنش نشان دادن نسبت به وضعیت های اضطراری بالقوه، شناسایی شده در زیربندهای ۶-۱ تا ۶-۳ را استقرار داده، اجرا نموده و نگهداری نماید.

⁵ End-of-Life Treatment	4
⁵ Disposal	5

استاندارد

ISO 14001:2015

سازمان باید:

- أ) آماده باشد تا با طرحریزی اقدامات جهت پیشگیری از اثرات نامطلوب پیامدهای زیست محیطی ناشی از وضعیت اضطراری یا کاهش آنها، واکنش نشان دهد،
 - ب) نسبت وضعیت اضطراری واقعی، واکنش نشان دهد،
 - ت) اقدامی را برای پیگیری یا کاهش پیامدهای وضعیت های اضطراری، متناسب با اندازه ی وضعیت اضطراری و آثار زیست محیطی بالقوه ی آن، به کار گیرد
 - ث) به طور دوره ای، اقدامات واکنشی طرحریزی شده را هرکجا که عملی باشد، بیازماید
 - ج) به طور دوره ای، فرایندها) و اقدامات واکنشی طرحریزی شده را به ویژه پس از رخ دادن وضعیت های اضطراری یا آزمون ها، بازنگری کرده و اصلاح نماید،
 - ح) اطلاعات و آموزش مرتبط با آمادگی و واکنش در شرایط اضطراری را به طور مقتضی به طرف های ذی نفع شامل افرادی که زیر کنترل سازمان کار می کنند، ارائه دهد.
- سازمان باید اطلاعات مدون را برای آن گستره ی ضروری ای که اطمینان یابد فرایندها، آن گونه که طرحریزی شده اند، انجام می شوند، نگهداری نماید.

۹. ارزیابی عملکرد

۹-۱- پایش اندازه گیری تحلیل و ارزیابی

۹-۱-۱- کلیات

سازمان باید عملکرد زیست محیطی اش را پایش، اندازه گیری، تحلیل و ارزیابی نماید.

سازمان باید موارد زیر را تعیین کند:

- أ) آن چه نیاز است تا پایش و اندازه گیری شود
- ب) روش ها برای پایش، اندازه گیری، تحلیل و ارزیابی در صورت کاربرد، برای اطمینان از نتایج معتبر
- ت) معیاری در برابر آن سازمان عملکرد زیست محیطی خود را ارزیابی خواهد کرد و شاخص های مقتضی،
- ث) هنگامی که پایش و اندازه گیری باید صورت ببذیرد
- ج) هنگامی که نتایج پایش و اندازه گیری باید تحلیل و ارزیابی شود

سازمان باید اطمینان یابد که تجهیزات پایش و اندازه گیری کالیبره یا تصدیق شده، مورد استفاده قرار گرفته و نگهداری می شود.

استاندارد

ISO 14001:2015

سازمان باید عملکرد و اثربخشی سیستم مدیریت زیست محیطی خود را ارزیابی نماید.

سازمان باید اطلاعات مرتبط با عملکرد زیست محیطی خود را هم به صورت درونسازمانی و هم برونسازمانی، آن گونه که فرایند اطلاع‌رسانی تعیین کرده و نیز آن گونه که التزامات تطابقی الزام کرده، اطلاع‌رسانی می نماید.

سازمان باید اطلاعات مدون مقتضی به عنوان شواهدی از نتایج پایش، اندازه‌گیری، تحلیل و ارزیابی، نگهداری نماید.

۹-۱-۲- ارزیابی تطابق

سازمان باید فرایند(هایی) را برای ارزیابی پوششدهی التزامات تطابقی خود استقرار داده، اجرا کرده و نگهداری نماید.

سازمان باید:

- أ) تواتری که تطابق، ارزیابی خواهد شد، تعیین کند
- ب) تطابق را ارزیابی کرده و در صورت نیاز، اقدام به کار گیرد
- ت) دانش و درک از وضعیت تطابق را نگهداری نماید

سازمان باید اطلاعات مدون را به عنوان شواهد نتایج ارزیابی تطابق، نگهداری نماید.

۹-۲- ممیزی داخلی

۹-۲-۱- کلیات

سازمان باید ممیزی داخلی را در فواصل طرحریزی شده برای ارائه ی اطلاعات در مورد این که سیستم مدیریت زیست محیطی:

أ) با موارد زیر انطباق دارد:

- الزامات خود سازمان در خصوص سیستم مدیریت زیست محیطی
- الزامات این استاندارد بین المللی
- ب) به شکل اثربخشی اجرا شده و حفظ شده است

انجام دهد.

۹-۲-۲- برنامه ی ممیزی داخلی

سازمان باید برنامه (ها)ی ممیزی ای شامل تواتر، روش ها، مسئولیت ها، الزامات طرحریزی و گزارشدهی ممیزی داخلی اش، استقرار داده، اجرا کرده و نگهداری نماید

استاندارد

ISO 14001:2015

هنگام استقرار برنامه ی ممیزی داخلی سازمان باید اهمیت زیست محیطی فرایندهای مرتبط، تغییرات موثر بر سازمان و نتایج ممیزی های پیشین را مورد ملاحظه قرار دهد.

سازمان باید:

- أ) معیار ممیزی و دامنه ی هر ممیزی را تعریف نماید
 - ب) ممیزانی را برگزیده و ممیزی هایی را انجام دهد تا از عینیت و بیطرفی فرایند ممیزی اطمینان یابد
 - ت) اطمینان یابد که نتایج ممیزی ها به مدیریت مرتبط، گزارش می شود
- سازمان باید اطلاعات مدون را به عنوان شواهد اجرای برنامه و نتایج ممیزی نگهداری نماید.

۳-۹- بازنگری مدیریت

مدیریت ارشد باید سیستم مدیریت زیست محیطی سازمان را در فواصل زمانی طرحریزی شده برای اطمینان از تداوم درخورد بودن، کفایت داشتن و اثربخشی بازنگری نماید.

این بازنگری مدیریت باید شامل توجه به موارد زیر باشد:

- أ) وضعیت اقدامات از بازنگری مدیریت پیشین
- ب) تغییرات در
 - ۱. موارد درونسازمانی و برونسازمانی ای که با سیستم مدیریت زیست محیطی ارتباط دارند
 - ۲. نیازها و انتظارات طرف های ذی نفع شامل التزامات تطابقی
 - ۳. جنبه های زیست محیطی بارز سازمان
 - ۴. ریسک ها و فرصت ها
- ت) گستره ای از اهداف زیست محیطی به دست آمده
- ث) اطلاعات روی عملکرد سیستم مدیریت زیست محیطی شامل روندها در:
 - ۱. عدم انطباق ها و اقدامات اصلاحی
 - ۲. نتایج پایش و اندازه گیری
 - ۳. پوشش التزامات تطابقی
 - ۴. نتایج ممیزی
- ج) کفایت منابع
- ح) اطلاعرسانی های مرتبط از طرف های ذی نفع شامل شکایات
- خ) فرصت ها برای بهبود

بروندهای بازنگری مدیریت باید موارد زیر باشد:

استاندارد ISO 14001:2015

- (ا) نتیجه گیری روی تداوم درخورد بودن، کفایت داشتن و اثربخشی سیستم مدیریت زیست محیطی
- (ب) تصمیمات در مورد فرصت های بهبود مداوم
- (ت) فرصت ها برای هرگونه نیاز به تغییرات در سیستم مدیریت زیست محیطی شامل منابع
- (ث) در صورت نیاز، اقدامات، هنگامی که اهداف زیست محیطی برآورده نشده اند
- (ج) فرصت ها برای بهبود یکپارچگی سیستم مدیریت زیست محیطی با دیگر فرایندهای کسب کار، در صورت نیاز
- (ح) هرگونه اشاره ی ضمنی به استراتژیک سازمان.
- سازمان باید اطلاعات مدون را به عنوان شواهد نتایج بازنگری مدیریت نگهداری کند.

۱۰. بهبود

۱۰-۱- کلیات

سازمان باید فرصت ها برای بهبود را تعیین کرده (۹-۱، ۹-۲ و ۹-۳ را ببینید) و هرگونه اقدام ضروری برای حصول نتایج موردنظر سیستم مدیریت زیست محیطی را انجام دهد.

۱۰-۲- عدم انطباق و اقدام اصلاحی

هنگامی که عدم انطباقی روی می دهد، سازمان باید:

- (ا) در برابر عدم انطباق واکنش نشان داده و در صورت کاربرد:
- اقدامی در نظر بگیرد تا آن را کنترل و اصلاح نماید
 - با پیامدها شامل کاهش پیامدهای زیست محیطی بارز، برخورد نماید.
- (ب) نیازها را برای اقدام، جهت جلوگیری از علل عدم انطباق به منظور پیشگیری از بروز یا بروز مجدد آن، از طریق موارد زیر ارزیابی کند:
- بازنگری و تحلیل عدم انطباق
 - تعیین علل عدم انطباق
 - تعیین این که آیا عدم انطباق های مشابه وجود دارد یا می تواند به طور بالقوه روی دهد
- (ت) اجرای هرگونه اقدام موردنیاز
- (ث) بازنگری اثربخشی هرگونه اقدام اصلاحی در نظر گرفته شده
- (ج) ایجاد تغییرات در سیستم مدیریت زیست محیطی در صورت ضرورت.
- اقدامات اصلاحی باید مقتضی با اثرات عدم انطباق های روی داده شامل پیامدهای زیست محیطی، باشد.

استاندارد

ISO 14001:2015

سازمان باید اطلاعات مدون را به عنوان شواهدی از موارد زیر نگهداری نماید:

- أ) طبیعت عدم انطباق ها و هرگونه اقدام اتخاذ شده ی بعدی
- ب) نتایج هرگونه اقدامات اصلاحی.

۳-۱۰- بهبود مداوم

سازمان باید به طور مداوم درخورد بودن، کفایت و اثربخشی سیستم مدیریت زیست محیطی را بهبود دهد تا عملکرد زیست محیطی ارتقا یابد.

استاندارد ISO 14001:2015

استاندارد

ISO 14001:2015

پیوست آ

(برای اطلاع)

راهنمای برای استفاده از این استاندارد بین المللی

آ-۱- کلیات

اطلاعات توضیحی^۶ به دست داده شده در این پیوست در نظر است تا از تفسیر نادرست الزامات دربرگرفته شده در این استاندارد بین المللی، پیشگیری نماید. همچنان که این اطلاعات، الزامات را در نظر می گیرد و با آنها همراستاست، مورد نظر نیست که چیزی به الزامات بیافزاید، از آنها بکاهد یا به شکلی تغییری در آنها دهد.

نیاز است تا الزامات این استاندارد بین المللی از بُعد سیستم ها و کل نگرانه^۵ دیده شوند. کاربر، نبایستی یک جمله یا بند به خصوص از این استاندارد را به طور مجزاً از دیگر بندها بخواند. ارتباط درونی^۸ میان الزامات برخی از بندها و الزامات دیگر بندها، وجود دارد. به عنوان مثال، سازمان نیاز دارد تا ارتباط میان تعهد در خط مشی زیست محیطی اش و الزاماتی که در دیگر بندها مشخص شده را درک کند.

مدیریت تغییر بخش مهمی از نگهداشت سیستم مدیریت زیست محیطی است که به سازمان اطمینان می دهد که می تواند به نتایج مورد نظر سیستم مدیریت زیست محیطی اش بر پایه ای پیوسته، دست یابد. مدیریت تغییر، در الزامات گوناگون این استاندارد بین المللی، در نظر گرفته شده است شامل:

- نگهداشت سیستم مدیریت زیست محیطی (۴-۴ را ببینید)
- جنبه های زیست محیطی (۶-۱-۲ را ببینید)
- کنترل عملیاتی (۱-۸ را ببینید)
- برنامه ی ممیزی داخلی (۲-۲-۹ را ببینید)

5 Explanatory Information	6
5 Holistic	7
5 Interrelationship	8

استاندارد

ISO 14001:2015

- بازنگری مدیریت (۳-۹ را ببینید)

به عنوان بخشی از مدیریت کردن تغییر، سازمان بایستی تغییرات طرحریزی شده و طرحریزی نشده را مورد نظر قرار دهد تا اطمینان یابد که پیامدهای نامطلوب این تغییرات، اثری منفی بر نتایج مورد انتظار سیستم مدیریت زیست محیطی، نخواهند داشت. مثال هایی از تغییرات شامل:

- تغییرات طرحریزی شده ی محصولات، عملیات ها، تجهیزات یا تسهیلات^{۶۱}
- تغییرات در افراد یا مهیاکنندگان برونسازمانی^{۶۲} شامل پیمانکاران
- اطلاعات جدید مرتبط با جنبه های زیست محیطی، پیامدهای زیست محیطی فناوری های مربوطه
- تغییرات در التزامات تطابقی

آ-۲- شفافسازی ساختار و واژه شناسی

ساختار بندی و برخی واژه شناسی این استاندارد بین المللی تغییر یافته است تا همترازی با دیگر استانداردهای بین المللی، بهبود یابد. اگر چه، الزامی در این استاندارد بین المللی وجود ندارد که ساختار بندی یا واژه شناسی می بایست بر مستندسازی سیستم مدیریت زیست محیطی سازمان، اعمال گردد. الزامی برای جایگزینی واژگان مورد استفاده ی سازمان با واژگان استفاده شده در این استاندارد بین المللی، وجود ندارد. سازمان می تواند انتخاب کند که واژگان مناسب برای کسب و کارش را مورد استفاده قرار دهد مانند «سوابق»، «مستندسازی» یا «پروتوکل»، در قیاس با «اطلاعات مدون».

آ-۳- شفافسازی مفاهیم

افزون بر واژگان و تعاریف به دست داده شده در بند ۳، شفافسازی مفاهیم برگزیده در زیر ارائه شده است تا از درک نادرست، پیشگیری شود.

- در این استاندارد بین المللی، استفاده از عبارت «هر»^{۶۳} بر انتخاب یا برگزیدن، تصریح دارد.
- عبارات «مقتضی»^{۶۴} و «کاربردپذیر»^{۶۵} قابل تبدیل به یکدیگر^{۶۶} نیست «مقتضی» به معنی «مناسب برای...»^{۶۷} و «متناسب با...»^{۶۸} میباشد و درجه ای از آزادی را تصریح می کند در حالی که «کاربردپذیر»، رابطه یا احتمال برای به کار رفتن را در نظر دارد و تصریح می کند که اگر چیزی بتواند شود، نیاز است که انجام شود.

⁵ Undesired Consequence	9
⁶ Intended Outcomes	0
⁶ Facilities	1
⁶ External Providers	2
⁶ Environmental Impacts	3
⁶ Any	4
⁶ Appropriate	5
⁶ Applicable	6

استاندارد

ISO 14001:2015

- عبارت «در نظر گرفتن»^{۷۶} به این معنی است که ضروری است که در موردش موضوع اندیشیده شود اما می تواند کنارگذاری شود، در حالی که «مورد نظر قرار گرفتن»^{۷۷} به این معنی است که ضروری است به موضوع اندیشیده شود اما نمی تواند کنارگذاری شود.
 - «مداوم»^{۷۸} بیانگر مدت زمانی^{۷۹} است که طی دوره ای از زمان روی می دهد اما با بازه ی زمانی^{۸۰} گسسته^{۷۶} (برخلاف «مستمر»^{۷۷} که بیانگر مدت زمان بدون گسست است). بنابراین، «مداوم» واژه ای مقتضی برای استفاده است از زمانی که به بهبود ارجاع می دهیم.
 - در این استاندارد بین المللی، عبارت «اثر»^{۸۱} برای توصیف نتیجه ی یک تغییر بر سازمان است. عبارت «پیامد زیست محیطی»^{۸۲} به طور خاص به نتیجه ی تغییرات در محیط زیست، ارجاع می دهد.
 - واژه ی «اطمینان یافتن»^{۸۳} به این معنی است که مسئولیت^{۸۴} می تواند محول شود اما پاسخگویی^{۸۵}، خیر.
 - این استاندارد بین المللی عبارت «طرف ذی نفع»^{۸۶} را مورد استفاده قرار می دهد، عبارت گروهگذار^{۸۷} مترادفی است که همان مفهوم را بیان می کند.
- این استاندارد بین المللی، برخی واژه شناسی ها را مورد استفاده قرار می دهد. توضیحی خلاصه در زیر برای کمک به هم کاربران جدید و هم کاربرانی که ویرایش های پیشین این استاندارد بین المللی را دارند، به دست داده شده است.
- تعبیر^{۸۸} «الزامات تطابقی»^{۸۹} جایگزین تعبیر «الزامات قانونی و دیگر الزاماتی که سازمان به آنها متعهد شده است»^{۹۰} مورد استفاده از ویرایش پیشین این استاندارد بین المللی، شده است.

6	Interchangeable	7
6	Suitable for ...	8
6	Suitable to ...	9
7	Consider	0
7	Take into Account	1
7	Continual	2
7	Duration	3
7	Period of Time	4
7	Interval	5
7	Interruption	6
7	Continuous	7
7	Effect	8
7	Environmental Consequence	9
8	Ensure	0
8	Responsibility	1
8	Accountability	2
8	Interested Party	3
8	Stakeholder	4
8	Phrase	5
8	Compliance Obligations	6
8	Legal Requirements and Other Requirements to which the Organization Subscribes	

JAM Co.

استاندارد

ISO 14001:2015

- «اطلاعات مدون» جایگزین کلمات «مستندسازی»، «مستندات» و «سوابق» مورد استفاده در ویرایش های پیشین این استاندارد بین المللی شده است. برای تمایز واژه ی عام «اطلاعات مدون»، اکنون این استاندارد بین المللی تعبیر «نگهداری اطلاعات مدون به عنوان شاهدهی از ...» را به معنی سابقه و «نگهداری اطلاعات مدون» را به معنی مستندسازی ای به غیر از سابقه، به کار می برد. تعبیر «به عنوان شاهدهی از ...» الزامی برای برآورده سازی الزامات مشهود قانونی نیست، هدفش تنها این است که نشان دهد شاهد عینی، می بایست نگهداری شود.
- تعبیر «مهیائکننده ی برونسازمانی» به معنی یک سازمان تامین کننده ی برونسازمانی (شامل یک پیمانکار) که یک محصول یا خدمت را ارائه می کند.
- تغییر از «شناسایی کردن» به «تعیین کردن» به منظور همگونسازی^۸ با واژه شناسی سیستم مدیریت استاندارد شده می باشد. کلمه ی «تعیین کردن» فرایندی اکتشافی را به دانش، منجر می شود، تصریح می کند. هدف، نسبت از ویرایش پیشین تغییر نکرده است.
- تعبیر «نتایج موردنظر» آن چیزی است که سازمان درنظر دارد تا با اجرای سیستم مدیریت زیست محیطی، به دست آرد. کمترین نتایج موردنظر، شامل ارتقای عملکرد زیست محیطی، پوشش التزامات تطابقی و دست یابی به اهداف کلان زیست محیطی می باشد. سازمان ها، می تواند نتایج موردنظر بیشتری را برای زیست مدیریت زیست محیطی خود، تعریف کنند. برای مثال، در راستای تعهد به حفظات از محیط زیست، سازمان ممکن است نتیجه ی موردنظری را برای کار کردن در مسیر توسعه ی پایدار، استقرار دهد.
- تعبیر «فرد یا افرادی که زیر کنترل سازمان کار می کنند» شامل افرادی است که برای سازمان کار می کنند و آنان که از طرف او، برای سازمانی که درای مسئولیت است، کار می کنند (مانند پیمانکاران). این عبارت جایگزین تعبیر «افرادی که برای سازمان یا از طرف سازمان کار می کنند»^۱ و «افرادی که برای یا از طرف سازمان کار می کنند»^۱ مورد استفاده در ویرایش پیشین این استاندارد بین المللی شده است. هدف از این تعبیر جدید، نسبت به ویرایش پیشین تغییر نکرده است.

8 Documented Information	8	
8 Documentation	9	
9 Documents	0	
9 Records	1	
9 Retain Documented Information as Evidence of ...	2	
9 Maintain Documented Information		
9 As evidence of ...	4	
9 Legal Evidentiary Requirements ⁵		
9 Identify	6	
9 Determine	7	
9 Harmonize	8	
9 Intended Outcomes	9	
1 Persons doing work under its control		0
1 Persons working for it or on its behalf		1
1 Persons working for or on behalf of the organization		2

استاندارد

ISO 14001:2015

- مفهوم «هدف خرد»^۱ مورد استفاده در ویرایش پیشین این استاندارد بین المللی با عبارت «اهداف کلان زیست محیطی» پوشش داده شده است.

آ-۴-بافت سازمان

آ-۴-۱-درک بافت سازمان

منظور آ-۴-۱ ارائه ی درکی مفهومی و سطح بالا از موارد مهمی است که به طور مثبت یا منفی، بر روش سازمان در مدیریت مسئولیت های زیست محیطی اش، تاثیر بگذارد. موارد، موضوعات مهمی برای سازمان هستند، مشکلاتی برای مناقشه و مباحثه یا تغییر دادن شرایطی که بر توانایی سازمان در دست یابی به نتایج موردنظری که برای سیستم مدیریت زیست محیطی اش، تنظیم کرده است، تاثیر می گذارد.

مثال هایی از موارد درونسازمانی یا برونسازمانی ای که می توانند با بافت سازمان در ارتباط باشند، عبارتند از:

- (أ) وضعیت های زیست محیطی مرتبط با اقلیم، کیفیت هوا، کیفیت آب، استفاده از زمین، آلاینده های فعلی، دسترس پذیری منابع طبیعی و تنوع زیستی که می تواند یا بر مقاصد سازمان تاثیر بگذارد یا از جنبه های زیست محیطی متاثر شود.
- (ب) شرایط فرهنگی، اجتماعی، سیاسی، قانونی، مقرراتی، مالی، تکنولوژیکی، اقتصادی، طبیعی و رقابتی بیرون از سازمان چه بین المللی، چه ملی، منطقه ای یا محلی
- (ت) ویژگی ها یا وضعیت های درونسازمانی سازمان مانند فعالیت ها، محصولات و خدمات، مسیر استراتژیک، فرهنگ و قابلیت ها (مانند افراد، دانش، فرایندها، سیستم ها).

درک بافت یک سازمان برای استقرار، اجرا، نگهداشت و بهبود مداوم سیستم مدیریت سازمان به کا گرفته می شود (آ-۴-۴ را ببینید). موارد درونسازمانی و برونسازمانی تعیین شده در آ-۴-۱ می تواند در ریسک ها و فرصت های سازمان یا سیستم مدیریت زیست محیطی، نتیجه دهد (آ-۶-۱ تا آ-۶-۳ را ببینید). سازمان، آن مواردی را که نیاز است تا در نظر گرفته شوند و مدیریت شوند، تعیین می کند (آ-۶-۱، آ-۶-۲، آ-۶-۳، آ-۶-۴، آ-۶-۵، آ-۶-۶، آ-۶-۷، آ-۶-۸ و آ-۶-۹ را ببینید).

آ-۴-۲-درک نیازها و انتظارات طرف های ذی نفع

از یک سازمان انتظار می رود که درک کلی ای (در سطح بالا نه به ریز) از نیازها و انتظارات طرف های ذی نفع درونسازمانی و برونسازمانی خود که خود تعیین کرده است که با او در ارتباطند، به دست آورد. سازمان به دانش به دست آمده هنگام تعیین این که آیا باید با آنها تطابق یابد یا برمی گزیند که تطابق یابد، توجه کند به عنوان مثال التزامات تطابقی اش (آ-۶-۱ تا آ-۶-۱۱ را ببینید).

استاندارد ISO 14001:2015

در موردی که یک طرف ذی نفع درونسازمانی، برداشت کرده است که خود، از تصمیمات یا فعالیت های مرتبط با عملکرد زیست محیطی سازمان تاثیر می پذیرد، سازمان نیازها و انتظاراتی را که شناخته شده هستند یا طرف ذی نفع آشکار کرده است، مورد ملاحظه قرار خواهد داد.

الزامات طرف ذی نفع، ضرورتا الزامات سازمان نیستند. برخی الزامات طرف ذی نفع، نیازها و انتظاراتی را بازتاب می دهند که اجباری هستند چون این الزامات در قوانین، مقررات، مجوزها و پروانه ها از طریق تصمیم حکومتی یا دادگاه، گنجانده شده اند. ممکن است سازمان تصمیم بگیرد که داوطلبانه، دیگر الزامات طرفهای ذی نفع را بپذیرد یا قبول کند (به عنوان مثال ورود به یک رابطه ی قراردادی، عضویت در یک ابتکار عمل داوطلبانه). وقتی که سازمان آنها را قبول کرد، آنها، الزامات سازمان خواهند شد (به عنوان مثال التزامات تطابقی) و هنگام طرحریزی سیستم مدیریت زیست محیطی (۴-۴) را ببینید) مورد نظر قرار خواهد گرفت. تحلیل جزئی نگرانه تری از التزامات تطابقی سازمان در ۶-۱-۴ انجام خواهد شد.

آ-۴-۳- تعیین دامنه ی سیستم مدیریت زیست محیطی

مدنظر است که دامنه ی کاربرد سیستم مدیریت زیست محیطی مرزهایی فیزیکی و سازمانی ای را که در سیستم مدیریت زیست محیطی کاربرد دارد شفاف کند به خصوص اگر سازمان بخشی از یک سازمان بزرگ تر باشد. سازمان، آزادی و انعطاف پذیری لازم را در تعریف مرزهایش، خواهد داشت. سازمان ممکن است که این را برگزیند که سیستم مدیریت زیست محیطی را در سازمان اصلی، یا تنها در بخش یا بخش های به خصوصی از سازمان، تا آنجایی که مدیریت ارشد سازمان برای آن بخش یا بخش ها، اختیار برای استقرار سیستم مدیریت زیست محیطی را دارد، پیاده سازی کند.

در تنظیم دامنه، اعتبار سیستم مدیریت زیست محیطی به انتخاب مرزهای سازمان، بستگی دارد. سازمان گستره ی کنترل یا تاثیری را که روی فعالیت ها، محصولات و خدمات، با عنایت به بُعد چرخه ی عمر اعمال می کند، مورد نظر قرار می دهد. دامنه سازی، نایستی برای کنارگذاری فعالیت ها، محصولات، خدمات یا تسهیلاتی که جنبه ی بارز زیست محیطی دارند یا می توانند داشته باشند یا برای گریز از التزامات تطابقی، مورد استفاده قرار گیرد. دامنه، بیانیه ی واقعی و نمایندگی عملیات های دربرگرفته شده ی سازمان توسط مرزهای سیستم مدیریت زیست محیطی است که نایستی طرف های ذی نفع را گمراه کند.

1	Laws	0	4
1	Regulations	0	5
1	Permits	0	6
1	Licenses	0	7
1	Governmental or Court Decision	0	8
1	Voluntary Initiative	0	9
1	Detailed-Level Analysis	1	0
1	Scoping	1	1
1	Evade	1	2

JAM Co.

استاندارد

ISO 14001:2015

هنگام دفاع^۳ الزامان از انطباق با این استاندارد بین المللی، الزام مربوط به در دسترس بودن بیانیه ی دامنه برای طرف های ذی نفع، اعمال می شود.

آ-۴-۴-سیستم مدیریت زیست محیطی

سازمان مسئولیت و پاسخگویی را حفظ می کند تا تصمیم بگیرد که چگونه الزامات این استاندارد بین المللی را پوشش می دهد شامل سطح جزئیات و گستره ای که در سازمان:

- یک یا چند فرایند را برای اطمینان داشتن از این که آن فرایند یا فرایندها کنترل شده، و آن گونه که طرحریزی شده اند انجام می شوند و نتایج مطلوب را به دست می آورند، استقرار می دهد،
- الزامات سیستم مدیریت زیست محیطی را در فرایندهای گوناگون کسب کار خود مانند طراحی و توسعه، تدارکات، منابع انسانی فروش و بازاریابی، ادغام می کند^{۱۱۴}
- موارد مرتبط با بافت سازمان (۱-۴ را ببینید) و الزامات طرف های ذی نفع (۲-۴ را ببینید) را در درون سیستم مدیریت زیست محیطی خود، جای دهد.^{۱۱۵}

چنانچه این استاندارد بین المللی برای بخش یا بخش هایی از یک سازمان، اجرا می شود، خط مشی ها، فرایندها و اطلاعات بدون توسعه داده شده توسط دیگر بخش های سازمان که قابل کاربرد برای آن بخش یا بخش های باشند، می تواند برای برآورده سازی الزامات این استاندارد بین المللی مورد استفاده قرار گیرد.

برای اطلاعات بیشتر در مورد نگهداشت^{۱۱۶} سیستم مدیریت زیست محیطی به عنوان بخشی از مدیریت تغییر، بند آ-۱ را ببینید.

آ-۵-رهبری

آ-۵-۱-رهبری و تعهد

برای اثبات رهبری و تعهد، مسئولیت های به خصوصی مرتبط با سیستم مدیریت زیست محیطی وجود دارد که در آن مدیریت ارشد، شخصا درگیر شود یا مدیریت ارشد باید آن را هدایت کند. مدیریت ارشد ممکن است مسئولیت برای این اقدامات را به دیگران واگذار کند اما پاسخگویی حصول اطمینان از این اقدامات، انجام میوشند، باقی خواهد ماند.

آ-۵-۲-خط مشی زیست محیطی

1	Assert	1	3
1	Integrate	1	4
1	Incorporate	1	5
1	Maintain	1	6

استاندارد

ISO 14001:2015

یک خط مشی زیست محیطی، مجموعه ای از اصول بیان شده به عنوان تعهدات است که در آن مدیریت ارشد، مراد^{۱۱۷} سازمان از پشتیبانی و ارتقای عملکرد زیست محیطی اش را طرح می کند.^{۱۱۸} خط مشی زیست محیطی سازمان را در تنظیم اهداف کلان زیست محیطی (۲-۶ را ببینید)، در نظرگیری اقدامات برای دست یابی به نتایج مورد انتظار از سیستم مدیریت زیست محیطی و دستیابی به بهبود مداوم (۱۰ را ببینید)، توانمند می کند.

سه تعهد پایه ای برای خط مشی زیست محیطی در این استاندارد بین المللی، مشخص شده است:

- تعهد به حفاظت از محیط زیست
- پوششدهی^{۱۱۹} التزامات تطابقی
- بهبود مداوم سیستم مدیریت زیست محیطی برای ارتقای عملکرد زیست محیطی.

این تعهدات، در فرایندهایی که یک سازمان استقرار می دهد، بازتاب می یابند تا الزامات مشخص را در این استاندارد بین المللی، مورد نظر قرار دهند تا از سیستم مدیریت زیست محیطی خوش بنبیه،^{۱۲۰} موثق و قابل اعتماد، اطمینان یابد.

مراد از تعهد به حفاظت از محیط زیست تنها پیشگیری از پیامدهای نامطلوب از طریق پیشگیری از آلودگی زیست محیطی نیست، بلکه برای حفاظت از محیط طبیعی از آسیب و تَنزُلِ ناشی از فعالیت ها، محصولات و خدمات سازمان نیز می باشد. تعهد یا تعهدات مشخصی که یک سازمان دنبال می کند، بایستی با بافت سازمان شامل شرایط زیست محیطی بومی یا منطقه ای، مرتبط باشد. به عنوان مثال این تعهدات می تواند کیفیت آب، بازیافت، یا کیفیت هوا را مورد نظر قرار دهد و می تواند شامل تعهداتی مرتبط با کاهش و تطبیق تغییرات اقلیمی، حفاظت از تنوع زیستی و بوم سازگان و ترمیم باشد.

هنگامی که همه ی تعهدات مهم اند، برخی طرف های ذی نفع، به طور ویژه ای با تعهدات سازمان در پوششدهی التزامات تطابقی به ویژه الزامات قانونی قابل کاربرد، مرتبطند. این استاندارد بین المللی شماری از الزامات به هم پیوسته ی مرتبط با این تعهد را، مشخص می کند. اینها، عبارتند از نیاز به:

- تعیین التزامات تطابقی
- اطمینان از این که عملیات ها در مطابقت با این التزامات تطابقی، صورت می پذیرند،
- ارزیابی پوششدهی التزامات تطابقی،
- اصلاح کردن عدم انطباق ها.

آ-۵-۳- نقش ها، مسئولیت ها و اختیارات سازمانی

1	Intention	1	7
1	Outline	1	8
1	Fulfill	1	9
1	Robust	2	0

استاندارد ISO 14001:2015

- ب) جاری شدن بیش از حد^{۱۲۶} مربوط به تغییرات اقلیمی^{۱۲۷} که می تواند بر فرضیات پیشین^{۱۲۸} سازمان، تاثیر بگذارد
 ت) نبود منابع در دسترس برای نگهداری سیستم مدیریت زیست محیطی^{۱۲۹} مربوط به محدودیت های اقتصادی
 ث) معرفی فناوری نو، تامین مالی شده^{۱۳۰} از طریق کمک های دولتی^{۱۳۱} که می تواند کیفیت هوا را بهبود دهد
 ج) کمبود آب^{۱۳۲} طی دوره های خشکسالی که می تواند بر توانایی سازمان در عملیاتی کردن تجهیزات کنترل انتشار^{۱۳۳} (آلاینده ها) تاثیر بگذارد.

وضعیت های اضطراری، پیامدهای طرحریزی نشده یا دور از انتظاری هستند که نیاز است صلاحیت ها منابع، یا فرایندهای به خصوصی، فوراً به کار گرفته شوند تا از پیامدهای بالفعل یا بالقوه ی آنها پیشگیری کرده یا آنها را کاهش دهد. هنگام تعیین وضعیت های اضطراری بالقوه (مانند آتش سوزی^{۱۳۴} نشت مواد شیمیایی، آب و هوای سخت)، سازمان باید موارد را در نظر بگیرد:

- أ) طبیعت^{۱۳۵} خطرات در محل (مانند مایعات قابل اشتعال، مخازن ذخیره، گازهای فشرده)
 ب) نوع محتمل و مقیاس وضعیت اضطراری
 ت) پتانسیل برای وضعیت های اضطراری در یک تسهیلات^{۱۳۶} نزدیک (مانند کارخانه، جاده، خطوط راه آهن).

اگر چه ریسک ها و فرصت ها نیاز است تا تعیین شده و در نظر گرفته شوند، الزامی برای مدیریت ریسک رسانی یا یک فرایند مدیریت ریسک مدون، وجود ندارد. این به عهده ی سازمان است تا روشی را که برای تعیین ریسک ها و فرصت هایش استفاده خواهد کرد، برگزیند. روش، می تواند فرایند کمی ساده یا ارزیابی کمی جامع بسته به بافتی که در آن سازمان، کار می کند، باشد.

ریسک ها و فرصت های شناسایی شده (۶-۱-۱ تا ۶-۳-۱) دروندادهایی برای طرحریزی اقدامات (۶-۴-۱ را ببینید) و استقرار اهداف زیست محیطی (۶-۲ را ببینید) باشد.

آ-۶-۱-۲- جنبه های زیست محیطی

سازمان جنبه های زیست محیطی و پیامدهای زیست محیطی مرتبط خود را شناسایی کرده و آنهایی را که بارز هستند و از این رو نیاز است تا توسط سیستم مدیریت زیست محیطی^{۱۳۷} اش، در نظر گرفته شوند، تعیین می کند.

1	Literacy or Language Barriers	2	4
1	Local	2	5
1	Increased Flooding	2	6
1	Climate Changes	2	7
1	Premise	2	8
1	Economic Constraints	2	9
1	Financed	3	0
1	Governmental Grants	3	1
1	Water Scarcity	3	2
1	Emission	3	3

JAM Co.

استاندارد

ISO 14001:2015

تغییرات در محیط زیست چه مخرب چه سودمند که کلاً^{۱۳۱} یا جزئاً^{۱۳۲} جنبه های زیست محیطی حاصل می شوند، پیامدهای زیست محیطی نامیده می شوند. پیامد زیست محیطی، می تواند در مقیاس های محلی،^{۱۳۶} منطقه ای^{۱۳۷} یا جهانی^{۱۳۸} روی دهد و نیز از نظر ذاتی می تواند مستقیم،^{۱۳۹} غیر مستقیم^{۱۴۰} یا تجمعی^{۱۴۱} باشد. ارتباط میان جنبه های زیست محیطی و پیامدهای زیست محیطی، یک رابطه ی علت و معلولی^{۱۴۲} است.

هنگام تعیین جنبه های زیست محیطی، سازمان بعد چرخه ی عمر را در نظر می گیرد. این امر یک ارزیابی چرخه ی عمر را به ریز، الزام نمی کند: اندیشیدن دقیق به مراحل چرخه ی عمری که می تواند توسط سازمان کنترل شده و تحت تاثیر قرار بگیرد کافی است. مراحل نوعی یک چرخه ی عمر محصول (یا خدمت) شامل تملک ماده ی خام،^{۱۴۳} طراحی، تولید، حمل و نقل/تحویل، استفاده، تعیین تکلیف در پایان عمر،^{۱۴۴} و انهام نهایی است. آن مراحل از چرخه ی عمر که قابل کاربرد است بسته به فعالیت، محصول یا خدمت، متفاوت است.

یک سازمان نیاز دارد تا جنبه های زیست محیطی خود را در میان سیستم مدیریت زیست محیطی خود، تعیین کند. سازمان به دروندادها و برون دادها (هم خواسته^{۱۴۵} هم ناخواسته^{۱۴۶}) که با فعالیت ها، محصولات و خدمات فعلی و گذشته ی مرتبط، توسعه ی های طرحریزی شده یا جدید، فعالیت ها، محصولات و خدمات جدید یا تغییر یافته، ارتباط دارند، توجه می کند. روش مورد استفاده بایستی به وضعیت های عملیاتی معمول^{۱۴۷} و غیرمعمول^{۱۴۸} وضعیت های از کار افتادن^{۱۴۹} و شروع به کار،^{۱۵۰} و نیز وضعیت های اضطراری شناسایی شده منطبقاً قابل پیش بینی در ۶-۱-۱، توجه کند. پیش از رخداد وضعیت اضطراری، بایستی به آن توجه شود. برای اطلاعات در مورد جنبه های زیست محیطی به عنوان بخشی از مدیریت تغییر، آ-۱ را ببینید.

1	Wholly	3	4
1	Partially	3	5
1	Local	3	6
1	Regional	3	7
1	Global	3	8
1	Direct	3	9
1	Indirect	4	0
1	Cumulative	4	1
1	Cause and effect	4	2
1	Raw Material	4	3
1	End-of-Life Treatment	4	4
1	Intended	4	5
1	Unintended	4	6
1	Normal	4	7
1	Abnormal	4	8
1	Shut-Down	4	9
1	Start-Up	5	0

استاندارد ISO 14001:2015

برای تعیین و ارزیابی جنبه های زیست محیطی، یک سازمان نبایستی هر محصول، اجزا، یا مواد اولیه را به طور جداگانه مورد نظر قرار دهد بلکه سازمان ممکن است که فعالیت ها، محصولات و خدمات را هنگامی که ویژگی های مشترکی دارند، گروه بندی یا طبقه بندی نماید.

هنگام تعیین جنبه های زیست محیطی، سازمان می تواند به موارد زیر توجه کند:

- (ا) انتشار به هوا
- (ب) رهاسازی در آب^{۱۵۱}
- (ت) رهاسازی در زمین^{۱۵۲}
- (ث) استفاده از مواد اولیه یا منابع طبیعی
- (ج) استفاده از انرژی
- (ح) انرژی گسیل شده (گرمای^{۱۵۴}، پرتو،^{۱۵۵} لرزش^{۱۵۶} (سروصدا)، روشنایی)
- (خ) ایجاد پسماند و/یا محصول جانبی^{۱۵۷}
- (د) استفاده از فضا.

افزون بر جنبه های زیست محیطی ای که مستقیم می توانند کنترل شوند، یک سازمان تعیین می کند که آیا جنبه های زیست محیطی ای وجود دارند که سازمان بتواند بر آنها تاثیر بگذارد. اینها، می توانند با محصولات و خدمات مورد استفاده ی سازمان که توسط دیگران ارائه می شوند، ارتباط داشته باشند و نیز محصولات و خدماتی که سازمان به دیگران ارائه می کند شامل آنهایی که با فرایندهای برونسپاری شده، ارتباط دارند. با احترام به آن مواردی که سازمان به دیگران ارائه می کند، سازمان تاثیر محدودی بر استفاده یا تعیین تکلیف نهایی این گونه محصولات یا خدمات می تواند داشته باشد. از این رو در همه ی شرایط، این سازمان است که گستره ی کنترل هایی را که می تواند عملی کند، جنبه های زیست محیطی ای که می تواند بر آنها تاثیرگذار باشد و گستره ای را که برمیگزیند تا این تاثیرات را عملی کند، تعیین می کند.

ملاحظات بایستی به جنبه های زیست محیطی مرتبط با فعالیت ها، محصولات و خدمات سازمان، پرداخته شود مانند:

- طراحی و توسعه ی تسهیلات، فرایندها، محصولات و خدمات
- تملک مواد خام شامل استخراج
- فرایندهای عملیاتی یا ساخت شامل انبارداری

1	Release in Water	5	1
1	Release in Land	5	2
1	Emitted Energy	5	3
1	Heat	5	4
1	Radiation	5	5
1	Vibration	5	6
1	By-Products	5	7

استاندارد

ISO 14001:2015

- عملیات و نگهداری تسهیلات، دارایی ها و زیرساخت های سازمانی
- عملکرد و عادات زیست محیطی مهیاکنندگان برونسازمانی
- حمل و نقل محصول و تحویل خدمت شامل بسته بندی
- انبارش، استفاده و تعیین تکلیف نهایی محصولات
- مدیریت پسماند شامل استفاده ی دوباره،^{۵۸}توسازی،^{۵۹}بازیافت و^{۶۰}انهدام.

روش منحصر به فردی برای تعیین جنبه های زیست محیطی بارز وجود ندارد اگر چه روش و معیار مورد استفاده بایستی نتایج نامتناقضی را ارائه دهند. سازمان، معیارها را برای تعیین جنبه های زیست محیطی خود، تنظیم می کند. معیارهای زیست محیطی، معیارهای اولیه و حداقلی برای ارزیابی جنبه های زیست محیطی هستند. معیارها می توانند با جنبه های زیست محیطی (مانند نوع، اندازه، تناوب) و پیامدهای زیست محیطی (مقیاس، شدت، طول زمانی، مواجهه) ارتباط داشته باشند. یک جنبه ی زیست محیطی هنگامی که معیارهای زیست محیطی را مورد نظر قرار می دهد، می تواند بارز نباشد. بلکه هنگامی که دیگر معیارها، مورد نظر قرار می گیرد، می تواند به آستانه (ی مربوطه) برای تعیین بارز بودن برسد یا از آن فراتر برود. این معیارهای دیگر می تواند شامل موارد سازمانی مانند الزامات قانونی یا دل بستگی های^{۶۱} طرف های ذی نفع باشد. مدنظر نیست که این معیارهای دیگر، برای کاهش رتبه ی جنبه ای که بر پایه ی پیامد زیست محیطی اش، بارز است، به کار گرفته شود.

یک جنبه ی بارز زیست محیطی می تواند به یک یا چند پیامد زیست محیطی بارز منجر شود و بنابراین می تواند به ریسک ها و فرصت هایی منجر شود که نیاز است تا در نظر گرفته شوند تا به سازمان اطمینان دهند که می تواند به نتایج مورد نظر سیستم مدیریت زیست محیطی اش دست یابد.

آ-۶-۱-۳-ارزیابی تطابق

سازمان، در سطحی به اندازه ی کافی دقیق، التزامات تطابقی خود را که در ۴-۲ شناسایی کرده است و برای جنبه های زیست محیطی اش کاربرد دارند، و این که چگونه آنها در سازمان به کار می بندد، تعیین می کند. التزامات تطابقی شامل الزامات قانونی می شود که یک سازمان بایستی با آنها تطابق داشته باشد و نیز دیگر الزاماتی که سازمان بایستی با آنها تطابق داشته باشد یا برگزیده است که با آنها تطابق داشته باشد.

الزامات قانونی اجباری مرتبط با جنبه های زیست محیطی سازمان می تواند در صورت کاربرد شامل موارد زیر باشد:

(آ) الزاماتی از نهادهای قانونی و دیگر نهادهای مرتبط

(ب) قوانین و مقررات بین المللی، ملی و بومی

1	Re-use	5	8
1	Refurbishing	5	9
1	Recycling	6	0
1	Concerns	6	1

استاندارد ISO 14001:2015

ج) الزامات تعیین شده در مجوزها، پروانه ها یا دیگر شکل هایی از تنفیذها^{۱۶۲}

د) سفارش ها، نقش ها یا راهنمایی ها از نهادهای نظارتی^{۱۶۳}

ه) قضاوت های دادگاه ها یا دادگاه های اداری^{۱۶۴}

همین طور التزامات تطابقی شامل دیگر طرف های ذی نفع مرتبط با سیستم مدیریت زیست محیطی می شود که سازمان بایستی آنها را درمیان گیرد^{۱۶۵} یا برگزیده است که درمیان گیرد. این موارد می تواند در صورت کاربرد، شامل موارد زیر باشد:

- - توافق ها با گروه های اجتماعی یا سازمان های غیر دولتی
- توافق ها با نهادهای عمومی یا مشتریان
- الزامات سازمانی
- اصول داوطلبانه یا آیین نامه های داوطلبانه
- برچسب گذاری های داوطلبانه یا تعهدات زیست محیطی
- التزامات ناشی از توافق های قراردادی با سازمان
- استانداردهای سازمانی یا صنعتی مرتبط.

آ-۶-۱-۴- طرحریزی اقدام

سازمان در سطحی عالی، اقداماتی را طرحریزی می کند که بایستی در درون سیستم مدیریت زیست محیطی اتخاذ شوند تا جنبه های زیست محیطی بارز، التزامات تطابقی و ریسک ها و فرصت های شناسایی شده در ۶-۱-۱-را در نظر گیرند که اولویت سازمان برای دست یابی به نتایج موردانتظار سیستم مدیریت زیست محیطی هستند.

اقدامات طرحریزی شده به تنهایی یا به طور ترکیبی، می توانند دربرگیرنده ی استقرار اهداف زیست محیطی (۶-۲-۱ را ببینید) باشند یا می توانند در دیگر فرایندهای سیستم مدیریت زیست محیطی ادغام شده باشند. برخی اقدامات می توانند از طریق دیگر سیستم های مدیریتی درنظرگرفته شده باشند مانند آنهایی که با ایمنی و بهداشت شغلی یا تدام کسب و کار رابطه دارند یا ا طریق فرایندهای کسب و کار مرتبط با مدیریت ریسک، مالی، یا منابع انسانی.

هنگام درنظرگیری گزینه های فناوری، یک سازمان بایستی به استفاده از بهترین فنون در دسترس، که در صورت اقتضا از نظر اقتصادی، با دوام^{۱۶۶} مقرون به صرفه^{۱۶۷} و کارشناسانه^{۱۶۸} باشد. مد نظر نیست که تصریح شود که سازمان ملتزم شده است که روش های حسابداری هزینه های زیست محیطی^{۱۶۹} را به کار گیرد.

1	Authorization	6	2
1	Regulatory Agencies	6	3
1	Administrative Tribunals	6	4
1	Adopt	6	5

استاندارد

ISO 14001:2015

آ-۶-۲-اهداف زیست محیطی و طرحریزی برای دست یابی آنها

مدیریت ارشد می تواند اهداف زیست محیطی را در سطح استراتژیک، سطح تاکتیکی یا سطح عملیاتی استقرار دهد. سطح استراتژیک دربرگیرنده ی بالاترین سطوح سازمان بوده و اهداف زیست محیطی می تواند برای همه ی سازمان به کار رود. سطوح تاکتیکی و عملیاتی می تواند دربرگیرنده ی اهداف زیست محیطی برای واحدها یا بخش های به خصوص، در ردون سازمان بوده و بایستی با مسیر استراتژیک، سازگار باشد.

اهداف زیست محیطی بایستی به کارکنانی که زیر کنترل سازمان کرده و توانایی تاثیرگذاری بر دست یابی به اهداف زیست محیطی را دارند، اطلاع رسانی شود.

الزام برای «موردنظر قرار دادن جنبه های زیست محیطی بارز»^۱ بدین معنی نیست که هدفی زیست محیطی برای هر یک از جنبه های زیست محیطی بارز استقرار داده شود اگر چه اینها، هنگام استقرار اهداف زیست محیطی، دارای اولویت اند.

«سازگاری با خط مشی زیست محیطی»^۱ بدین معنی است که اهداف زیست محیطی به طور گسترده ای با تعهدات انجام شده توسط مدیریت ارشد در خط مشی شامل تعهد به بهبود مداوم، همتراز و همگون شده اند.

شاخص هایی برای ارزیابی دست یابی به اهداف زیست محیطی قابل اندازه گیری، انتخاب می شوند. «قابل اندازه گیری» بدین معنی است که امکان دارد که هم روش های کمی و هم کیفی در ارتباط با مقیاس مشخص شده ای به کار گرفته شود تا تعیین کند که آیا به هدف زیست محیطی دست یافته است. به مشخص کردن «در صورت عملی بودن»، تصدیق می شود که می تواند شرایطی وجود داشته باشد که ممکن نباشد هدفی را اندازه گیری کرد، اگر چه مهم است که سازمانی در تعیین این که به هدفی دست یافته است یا خیر، توانا باشد.

برای اطلاعات بیشتر در مورد شاخص های زیست محیطی، ISO ۱۴۰۳۱ را ببینید.

آ-۷-پشتیبانی

منابع، برای کارکرد اثربخش و بهبود سیستم مدیریت زیست محیطی و ارتقای عملکرد زیست محیطی، موردنیازند. مدیریت ارشد بایستی اطمینان یابد که آنهایی که مسئولیت های زیست محیطی دارند از طریق منابع لازم، پشتیبانی می شوند. منابع درون سازمانی می توانند به وسیله ی مهیاکنندگان برونسازمانی، تکمیل شوند.

1	Viable	6	6
1	Cost-Effective	6	7
1	Judged	6	8
1	Environmental Cost-Accounting		9
1	Take Into Account Significant Environmental Aspects		0
1	Consistent with the Environmental Policy		1

استاندارد ISO 14001:2015

منابه می تواند دربرگیرنده ی منابع انسانی، منابع طبیعی، زیرساخت، فناوری و منابع مالی باشد. مثال هایی از منابع انسانی می تواند دربرگیرنده ی مهارت ها و دانش مشخص شده باشد. مثال هایی از منابع زیرساختی می تواند شامل ساختمان ها، تجهیزات، مخازن زیرزمینی و سیستم زه کشی باشد.

آ-۷-۲-صلاحیت

الزامات صلاحیتی این استاندارد بین المللی برای کارکنانی که زیر کنترل سازمان کار کرده و بر عملکرد زیست محیطی تاثیر دارند به کار گرفته می شود شامل کارکنانی که:

(آ) کارشان دارای پتانسیل برای ایجاد پیامد زیست محیطی بارز می باشد

(ب) به آنها مسئولیت هایی برای سیستم مدیریت زیست محیطی، تخصیص می یابد، شامل آنهایی که:

۱. پیامدهای زیست محیطی و التزامات تطابقی را تعیین و ارزیابی می کنند
۲. در دست یابی به یک هدف زیست محیطی سهیم می شوند
۳. نسبت به وضعیت های اضطراری، واکنش نشان می دهند
۴. ممیزی های داخلی را انجام می دهند
۵. ارزیابی های تطابق را انجام می دهند.

آ-۷-۳-آگاهی

آگاهی از خط مشی زیست محیطی نبایستی این گونه معنی شود که تعهدات نیاز است که به ذهن سپرده شود یا آن کارکنانی که زیر کنترل سازمان کار می کنند، نسخه ای از خط مشی مدون زیست محیطی داشته باشند. ترجیحا این کارکنان بایستی از حضور خط مشی، منظور از آن، و نقش شان در دست یابی به تعهدات شامل این که چگونه کارشان می تواند بر توانایی سازمان در پوششدهی التزامات تطابقی تاثیر بگذارد، آگاه باشند.

آ-۷-۴-اطلاع رسانی

اطلاع رسانی به سازمان اجازه می دهد تا اطلاعات مرتبط با سیستم مدیریت زیست محیطی اش را شامل اطلاعات مرتبط با جنبه های زیست محیطی بارزش، عملکرد زیست محیطی اش، التزامات تطابقی اش و توصیه ها برای بهبود مداوم، تامین کرده و به دست آورد. اطلاع رسانی، فرایندی دوسویه است: درون و بیرون سازمان.

استاندارد

ISO 14001:2015

هنگام استقرار فرایندهای ارتباطی، ساختار درونی سازمان بایستی مورد نظر قرار گیرد تا از اطلاعاتی در بیشتر سطوح مقتضی، اطمینان دهد. ممکن است رویکردی یگانه برای برآوردن نیازهای طرف های ذی نفع بسیار گوناگون متناسب باشد یا رویکردهایی چندگانه برای در نظرگیری نیازهای به خصوص طرف های ذی نفع منحصر به فرد، لازم باشد.

اطلاعات دریافت شده توسط سازمان می تواند شامل درخواست ها از طرف های ذی نفع برای اطلاعات به خصوص مرتبط با مدیریت جنبه های زیست محیطی اش باشد یا بتواند شامل احساسات یا دیدگاه های کلی در مورد راهی که سازمان آن مدیریت را انجام می دهد، باشد. این احساسات یا دیدگاه ها می تواند مثبت یا منفی باشد. در مورد دومی (مانند شکایات)، مهم است که سازمان، پاسخی بی درنگ و روشن ارائه کند. تحلیل های بعدی این شکایات می تواند اطلاعات با ارزشی برای تشخیص فرصت ها برای بهبود در سیستم مدیریت زیست محیطی، فراهم کند.

اطلاعاتی بایستی:

(آ) شفاف باشد برای مثال سازمان در راهی که استنتاج می کند که چه چیزی گزارش شود، آزاد باشد

(ب) متناسب باشد، به طوری که اطلاعات نیازهای طرف های ذی نفع مرتبط را که آنها را در مشارکت توانمند می کند، برآورده کند

(ج) صادقانه بوده و همراه کننده ی آنهایی که به اطلاعات اعتماد می کنند نباشد

(د) واقعی و دقیق بوده و بتوان به آن اعتماد داشت

(ه) مستثنا کننده ی اطلاعات مرتبط نباشد

(و) قابل درک برای طرف های ذی نفع باشد.

برای اطلاعات در مورد اطلاعاتی به عنوان بخشی از مدیریت تغییر، بند آ-۱ را ببینید. برای اطلاعات بیشتر در مورد اطلاعاتی، ISO ۱۴۰۶۳ را ببینید.

آ-۷-۵-اطلاعات مدون

یک سازمان بایستی اطلاعات مدونی را به شکل کافی جهت اطمینان از یک سیستم مدیریت زیست محیطی مناسب، متناسب و اثربخش ایجاد کرده و نگهداری نماید. تمرکز اولیه بایستی بر اجرای سیستم مدیریت زیست محیطی و عملکرد زیست باشد نه یک سیستم پیچیده ی کنترل اطلاعات مدون.

افزون بر اطلاعات مدون الزمی شده در بندهای به خصوص این استاندارد بین المللی، سازمان ممکن است برگزیند که اطلاعات مدون بیشتری را به منظور شفافیت، پاسخگویی، تداوم، سازگاری، آموزش یا تسهیل در ممیزی، ایجاد کند.

استاندارد

ISO 14001:2015

ممکن است اطلاعات مدون ایجاد شده، در اصل برای مقاصد دیگر از سیستم مدیریت زیست محیطی، استفاده می شوند. اطلاعات مدون مرتبط با سیستم مدیریت زیست محیطی ممکن است با اطلاعات دیگر سیستم های مدیریت استقرار داده شده توسط سازمان، یکپارچه شود. این امر، ضرورتاً نبایست به شکل یک نظامنامه باشد.

آ-۸- عملیات

آ-۸-۱- طرحریزی و کنترل عملیاتی

نوع و گستره ی کنترل های عملیاتی به طبیعت عملیات ها، ریسک ها و فرصت ها، جنبه های زیست محیطی بارز و التزامات تطابقی، بستگی دارد. یک سازمان این انعطاف را دارد که نوع روش های کنترلی را به تنهایی یا ترکیبی که برای اطمینان دادن به اثربخش بودن فرایندها و به دست آمدن نتایج دلخواه، ضروری هستند، برگزیند. این گونه روش ها می توانند شامل موارد زیر باشند:

آ) طراحی کردن یک فرایند به روشی که از خطا پیشگیری کرده و از نتایج پایدار، اطمینان دهد

ب) به کارگیری فناوری برای کنترل فرایندها و پیشگیری از نتایج ناطلوب (مانند کنترل های مهندسی)

ج) به کارگیری کارکنان شایسته برای اطمینان از نتایج دلخواه

د) انجام فرایندها به روشی تعیین شده

ه) پایش و اندازه گیری فرایندها برای بررسی نتایج

و) تعیین به کارگیری و میزان اطلاعات مدون ضروری.

سازمان در مورد گستره ی کنترل های موردنیاز در درون فرایندهای کسب و کارش تصمیم می گیرد (مانند فرایند تدارکات) تا فرایندهای برونسپاری شده یا مهیاکننده ی محصولات و خدمات را کنترل کرده یا بر آنها تاثیر بگذارد. تصمیم سازمان بایستی بر اساس عواملی مانند زیر باشد:

- دانش، صلاحیت و منابع شامل:
- صلاحیت مهیاکنندگان برونسازمانی در برآورده کردن الزامات سیستم مدیریت زیست محیطی سازمان
- صلاحیت فنی سازمان در تعریف کنترل های مقتضی یا ارزیابی کفایت کنترل ها
- اهمیت و پتانسل تأثیری که محصول و خدمت بر توانایی سازمان در دست یابی به نتیجه ی موردنظر سیستم مدیریت زیست محیطی اش خواهند داشت
- آن گستره ای که کنترل ها روی فرایندها در آن تقسیم شده است
- قابلیت دست یابی به کنترل های لازم از طریق به کارگیری فرایندهای عمومی تدارکات
- فرصت های بهبود در دسترس.

استاندارد

ISO 14001:2015

هنگام طرحریزی فرایند آمادگی و واکنش در وضعیت های اضطراری، سازمان بایستی موارد زیر را موردنظر قرار دهد:

آ) مقتضی ترین روش برای واکنش در برابر یک وضعیت اضطراری

ب) فرایندهای اطلاع رسانی درونسازمانی و برونسازمانی

ج) اقدامات الزامی برای پیشگیری یا کاهش پیامدهای زیست محیطی

د) اقدامات کاهش و واکنشی که بایستی برای انواع گوناگون وضعیت های اضطراری، در نظر گرفته شود

ه) نیاز به ارزیابی پس از وضعیت اضطراری برای تعیین و اجرای اقدامات اصلاحی

و) آزمودن دوره ای اقدامات طرحریزی شده ی واکنش اضطراری

ز) آموزش کارکنان واکنش اضطراری

ح) فهرستی از کارکنان کلیدی و نهادهای کمک رسان شامل جزییات تماس (آتش نشانی، خدمات پاکسازی نشتی)

ط) مسیرهای تخلیه و نقاط تجمع

ی) امکان پذیری مدرسانی های دوجانبه از سازمان های همسایه.

آ-۹- ارزیابی عملکرد

آ-۹-۱- پایش، اندازه گیری، تحلیل و بهبود

آ-۹-۱-۱- کلیات

هنگام تعیین آن چه که بایستی پایش و اندازه گیری شود، افزون بر پیشرفت اهداف زیست محیطی، سازمان بایستی جنبه های زیست محیطی بارز، التزامات تطابقی و کنترل های عملیاتی اش را نیز موردنظر قرار دهد.

روش مورد استفاده توسط سازمان برای پایش و اندازه گیری، تحلیل و ارزیابی بایستی در سیستم مدیریت زیست محیطی تعریف شود تا از موارد زیر اطمینان یابد:

آ) زمان بندی پایش و اندازه گیری با توجه به نیاز به نتایج تحلیل و ارزیابی، هماهنگ می شود

ب) نتایج پایش و اندازه گیری قابل اعتماد، تکرارپذیر و قابل ردیابی است.

ت) تحلیل و ارزیابی قابل اعتماد و تکرارپذیر بوده و سازمان را در گزارش روندها، توانمند می کند.

استاندارد

ISO 14001:2015

نتایج تحلیل و ارزیابی عملکرد زیست محیطی بایستی به آنهایی که دارای مسئولیت و اختیار برای برداشتن نخستین گام جهت اقدام مقتضی هستند، گزارش شود.

آ-۹-۱-۲-ارزیابی تطابق

تواتر و زمان بندی ارزیابی تطابق می تواند بسته به اهمیت الزام، دگرگونی در شرایط عملیاتی، تغییرات در التزامات تطابقی و عملکرد گذشته ی سازمان، متفاوت باشد. یک سازمان می تواند روش های جور واجوری را برای نگهداری دانش اش و درک وضعیت تطابق اش به کار گیرد اگر چه نیاز است همه ی التزامات تطابقی به طور دوره ای ارزیابی شوند.

چنانچه نتایج ارزیابی تطابق، نقصی را در پوششدهی یک الزام قانونی نشان دهد، سازمان نیاز است اقدام ضروری برای دست یابی به تطابق را تعیین و اجرا کند. این امر ممکن است ارتباط با نهاد نظارتی و توافق روی دوره ای از اقدامات برای پوششدهی آن الزام قانونی را الزامی نماید. هرکجا چنین توافقی برقرار شد، تبدیل به یک التزام قانونی می شود.

چنانچه یک عدم تطابق را فرایندهای سیستم مدیریت زیست محیطی، شناسایی و اصلاح نماید، ضروری نیست که تا حد یک عدم انطباق بالا برد. عدم تطابق های مرتبط با تطابق، نیاز است تا اصلاح شوند حتی چنانچه آن عدم تطابق های مرتبط با الزامات قانونی، منجر به عدم تطابق های بالفعل نشود.

آ-۹-۲-ممیزی داخلی

هرکجا که عملی باشد، ممیزان بایستی مستقل از فعالیتی که دارد ممیزی می شود باشند و بایستی در تمام موارد به شکلی عمل کنند که فارغ از تعصب و تضاد منافع باشند.

مورد انتظار است که عدم انطباق های شناسایی شده در طی ممیزی داخلی مورد اقدامات اصلاحی مقتضی قرار بگیرند.

هنگام درنظرگیری نتایج ممیزی های پیشین، سازمان بایستی موارد زیر را دربرگیرد:

- أ) عدم انطباق هایی که پیشتر شناسایی شده اند و اثربخشی اقدامات درنظرگرفته شده
- ب) نتایج ممیزی های داخلی و خارجی.

برای اطلاعات بیشتر در مورد استقرار برنامه ممیزی داخلی، انجام ممیزی سیستم های مدیریت زیست محیطی و ارزیابی صلاحیت کارکنان ممیزی، ISO19011 را ببینید. برای اطلاعات در مورد برنامه ی ممیزی داخلی به عنوان بخشی از مدیریت تغییر، بند آ-۱-۱ را ببینید.

آ-۹-۳-بازنگری مدیریت

استاندارد

ISO 14001:2015

بازنگری مدیریت بایستی سطح بالا باشد؛ نیاز نیست بازنگری جامعی از اطلاعات جزئی باشد. نیاز نیست همه ی موضوعات بازنگری مدیریت، به یک باره، در نظر گرفته شوند. بازنگری ممکن است در بازه ای از زمان برقرار شود و می تواند بخشی از فعالیت های مدیریتی منظم از قبیل جلسات هیات مدیره یا جلسات عملیاتی باشد؛ نیاز نیست که فعالیتی جداگانه باشد.

مدیریت ارشد، شکایات دریافت شده از طرف های ذی نفع را بازنگری می کند تا فرصت ها برای بهبود را تعیین کند.

برای اطلاعات در مورد بازنگری مدیریت به عنوان بخشی از مدیریت تغییر، بند آ-۱ را ببینید.

«در خورد بودن»^{۱۷} به این که چگونه سیستم مدیریت زیست محیطی سازمان، عملیات هایش را، فرهنگ و سیستم کسب و کارش را هم اندازه می کند، ارجاع می دهد. «کفایت داشتن»^{۱۸} به این که آیا سازمان الزامات این استاندارد بین المللی را برآورده کرده است و به طور مقتضی اجرا کرده است یا خیر، ارجاع می دهد. «اثربخشی»^{۱۹} به این که آیا سازمان به نتایج مطلوبش دست یافته است یا خیر، ارجاع می دهد.

1	Suitability	7	3
1	Adequacy	7	4
1	Effectiveness	7	5

JAM Co.

استاندارد ISO 14001:2015

پیوست ب

(جهت اطلاع)

مقایسه ی میان ISO14001:2015 و ISO14001:2004

جدول ب-۱، مقایسه ی میان این ویرایش از این استاندارد بین المللی (ISO14001:2015) و ویرایش پیشین (ISO14001:2004).

جدول ب-۱-مقایسه ی میان ISO14001:2015 و ISO14001:2004			
ISO14001:2004		ISO14001:2015	
عنوان بند	شماره ی بند	شماره ی بند	عنوان بند
پیشگفتار			پیشگفتار
دامنه ی کاربرد	۱	۱	دامنه ی کاربرد
مراجع	۲	۲	مراجع
واژگان و تعاریف	۳	۳	واژگان و تعاریف
		۴	بافت سازمان (فقط عنوان)
الزامات سیستم مدیریت زیست محیطی (فقط عنوان)	۴		
		۴-۱	درک سازمان و بافت آن
		۴-۲	درک نیازها و انتظارات طرف های ذی نفع
الزامات عمومی	۴-۱	۴-۳	تعیین دامنه ی کاربرد سیستم مدیریت زیست محیطی
الزامات عمومی	۴-۱		سیستم مدیریت زیست محیطی (فقط عنوان)
		۵	رهبری (فقط عنوان)
		۵-۱	رهبری و تعهد
خط مشی زیست محیطی	۴-۲	۵-۲	خط مشی زیست محیطی
منابع، نقش ها، مسئولیت ها و اختیارات	۴-۴-۱	۵-۳	نقش ها، مسئولیت ها و اختیارات سازمانی
طرحریزی (فقط عنوان)		۶	طرحریزی (فقط عنوان)
		۶-۱	اقدامات برای درنظرگیری ریسک ها و فرصت ها (فقط عنوان)
		۶-۱-۱	کلیات
جنبه های زیست محیطی	۴-۳-۱	۶-۱-۲	جنبه های زیست محیطی
الزامات قانونی و دیگر الزامات	۴-۳-۲	۶-۱-۳	التزامات تطابقی
	۴-۳-۳	۶-۱-۴	طرحریزی اقدام
اهداف کلان، اهداف خرد و برنامه ها		۶-۲	اهداف زیست محیطی و طرحریزی برای دست یابی به آنها (فقط عنوان)
		۶-۲-۱	اهداف زیست محیطی
		۶-۲-۲	طرحریزی اقدامات برای دست یابی به اهداف زیست محیطی
اجرا و عملیات (فقط عنوان)	۴-۴	۷	پشتیبانی (فقط عنوان)

استاندارد

ISO 14001:2015

منابع، نقش‌ها، مسئولیت‌ها و اختیارات	۴-۴-۱	۷-۱	منابع
صلاحیت، آموزش و آگاهی	۴-۴-۲	۷-۲	صلاحیت
		۷-۳	آگاهی
اطلاعرسانی	۴-۴-۳	۷-۴	اطلاعرسانی (کلیات)
		۷-۴-۱	کلیات
		۷-۴-۲	اطلاعرسانی درون‌سازمانی
		۷-۴-۲	اطلاعرسانی برون‌سازمانی
مستندسازی	۴-۴-۴	۷-۵	اطلاعات مدون (فقط عنوان)
		۷-۵-۱	کلیات
کنترل مدارک	۴-۴-۵	۷-۵-۲	ایجاد و به‌روزرسانی
کنترل سوابق	۴-۵-۴	۷-۵-۳	کنترل اطلاعات مدون
عملیات و اجرا (فقط عنوان)	۴-۴	۸	عملیات (فقط عنوان)
کنترل عملیاتی	۴-۴-۶	۸-۱	طرح‌ریزی و کنترل عملیاتی
آمادگی و واکنش در وضعیت‌های اضطراری	۴-۴-۷	۸-۲	آمادگی و واکنش در وضعیت‌های اضطراری
بررسی (فقط عنوان)	۴-۵	۹	ارزیابی عملکرد (فقط عنوان)
پایش و اندازه‌گیری	۴-۵-۱	۹-۱	پایش، اندازه‌گیری، تحلیل و ارزیابی (فقط عنوان)
		۹-۱-۱	کلیات
ارزیابی تطابق	۴-۵-۲	۹-۱-۲	ارزیابی تطابق
ممیزی داخلی	۴-۵-۵	۹-۲	ممیزی داخلی (فقط عنوان)
		۹-۲-۱	کلیات
		۹-۲-۲	برنامه‌ی ممیزی داخلی
بازنگری مدیریت	۴-۶	۹-۳	بازنگری مدیریت
		۱۰	بهبود (فقط عنوان)
		۱۰-۱	کلیات
عدم انطباق، اقدام اصلاحی و اقدام پیشگیرانه	۴-۵-۳	۱۰-۲	عدم انطباق و اقدام اصلاحی
		۱۰-۳	بهبود مداوم
	پیوست آ	پیوست آ	راهنمایی در مورد به‌کارگیری از این استاندارد بین‌المللی
		پیوست ب	مقایسه‌ی میان ISO14001:2015 و ISO14001:2004
مقایسه میان ISO9001:2008 و ISO14001:2004	پیوست ب		
کتابشناسی			کتابشناسی
			ترتیب الفبایی واژگان